

Príloha ku kapitole 7 - Ekonomická analýza využívania vody a návratnosť nákladov za vodohospodárske služby**Príloha 7.1**

Prehľad hodnotenia významu hlavných druhov využívania vôd – ukazovatele za jednotlivé využívania vôd je obsahom nasledujúcich tabuliek:

Tab. 7.1.1a	Charakteristika užívania vody v správnych územiach povodí SR - Domácnosti
Tab. 7.1.1b	Charakteristika užívania vody v správnych územiach povodí SR - Poľnohospodárstvo
Tab. 7.1.1c	Charakteristika užívania vody v správnych územiach povodí SR – Priemysel
Tab. 7.1.1d	Charakteristika užívania vody v správnych územiach povodí SR – Ostatné sektory
Tab. 7.1.2	Súhrnné údaje o užívaní vody v SR, v SÚPD a SÚPV za rok 2004
Tab. 7.1.3a	Charakteristika užívania vody na národnej úrovni - Domácnosti za rok 2004
Tab. 7.1.3b	Charakteristika užívania vody na národnej úrovni - Poľnohospodárstvo za rok 2004
Tab. 7.1.3c	Charakteristika užívania vody na národnej úrovni - Priemysel za rok 2004
Tab. 7.1.3d	Charakteristika užívania vody na národnej úrovni - Ostatné sektory za rok 2004
Tab. 7.1.4a	Charakteristika užívania vody na národnej úrovni - Domácnosti za rok 2005
Tab. 7.1.4b	Charakteristika užívania vody na národnej úrovni - Poľnohospodárstvo za rok 2005
Tab. 7.1.4c	Charakteristika užívania vody na národnej úrovni - Priemysel za rok 2005
Tab. 7.1.4d	Charakteristika užívania vody na národnej úrovni - Ostatné sektory za rok 2005
Tab. 7.1.5a	Charakteristika užívania vody na národnej úrovni - Domácnosti za rok 2006
Tab. 7.1.5b	Charakteristika užívania vody na národnej úrovni - Poľnohospodárstvo za rok 2006
Tab. 7.1.5c	Charakteristika užívania vody na národnej úrovni - Priemysel za rok 2006
Tab. 7.1.5d	Charakteristika užívania vody na národnej úrovni - Ostatné sektory za rok 2006

Charakteristika užívania vody v správnom území povodia Dunaj a Visla

Tab. 7.1.1a

Domácnosti za rok 2004

Užívanie vody	Technické údaje	SÚP Dunaj	SÚP Visla	Ekonomické údaje	Dunaj	Visla	Vplyvy
	Množstvo odobratej podzemnej vody v tis.m3	294 253	3 990	Priemerná cena v Sk/m3	19.-	19.-	
	Množstvo odobratej povrchovej vody v tis.m3	49 795	4 092	Zamestnanosť	FTE	FTE	
	Množstvo odobratej pitnej vody			Pridaná hodnota	€ alebo %	€ alebo %	
	Straty vody v tis. m3	89 724	3 515	Pružnosť dopytu	%	%	
Zásobovanie pitnou vodou	Počet pripojených obyvateľov na verejné vodovody v tis.os.	4 397	172,2	Úroveň využitia BAT	vysoká-stredná-nízka	vysoká-stredná-nízka	
	Počet obyvateľov zásobovaných z individuálnych zdrojov v tis.os.	785,2	30,8	Odhad investícií a ich prognózy	počet	počet	
	Počet obyvateľov pripojených na kanalizáciu v tis.os.	2 925,3	114,6	Priemerná cena v Sk/m3			
	Počet obyvateľov pripojených na kanalizáciu s ČOV v tis.os.	2 652,5	103,9	Zamestnanosť	FTE	FTE	
	Počet spoločnosti zabezpečujúcich dodávku pitnej vody	342,0	14				
	Počet obyvateľov s individuálnym čistením odpadových vôd			Pružnosť dopytu	počet	počet	
Odvádzanie a čistenie odpadových vôd	Množstvo odvedených odpadových vôd v tis.m3	366 987	22 031				
	Počet ČOV						
				Pridaná hodnota	€ alebo %	€ alebo %	
				Úroveň využitia BAT	vysoká-stredná-nízka	vysoká-stredná-nízka	
				Odhad investícií a ich prognózy			

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistická ročenka SR za rok 2004, Správy o o vodnom hospodárstve v SR za rok 2004 a publikácie "Údaje o vodohospodárskej investičnej výstavbe a prevádzke na Slovensku k 31.12.2004"

Charakteristika užívania vody v správnom území povodia Dunaj a Visla

Tab. 7.1.1b

Poľnohospodárstvo za rok 2004

Užívanie vody	Technické údaje	Dunaj	Visla	Ekonomické údaje	Dunaj	Visla	Vplyvy
	Celková populácia zaoberajúca sa poľnohospodárstvom v tis.os.	106	4	Hrubá poľnohosp. produkcia mil.Sk	33 973	1 331	
	Celková výmera poľn.pôdy v tis.ha	4 718	185	Zamestnanosť	FTE	FTE	
	Celková plocha ornej pôdy v tis.ha	1 310	54				
Rastlinná výroba	Množstvo odobratej podzemnej vody - závlahy v tis. m3	2 062		Zisk	€ p.a.	€ p.a.	
	Množstvo odobratej povrchovej vody - závlahy v tis.m3	20 133		Pridaná hodnota	€ p.a.	€ p.a.	
	Množstvo vody dodanej verejnými vodovodmi v tis. m3			Ročný obrat	€ p.a.	€ p.a.	
	Množstvo odobratej vody z individuálnych zdrojov v tis. m3			Ceny	€ p.a.	€ p.a.	
	Množstvo odvedených odpadových vôd v tis.m3	341		Tržby	€ p.a.	€ p.a.	
Živočíšna výroba	Množstvo odobratej podzemnej vody v tis. m3	9 905	231	Zisk	€ p.a.	€ p.a.	
	Množstvo odobratej povrchovej vody v tis.m3	58 686	3 292	Pridaná hodnota	€ p.a.	€ p.a.	
	Množstvo vody dodanej verejnými vodovodmi v tis. m3			Ročný obrat	€ p.a.	€ p.a.	
	Množstvo odobratej vody z individuálnych zdrojov v tis. m3			Ceny	€ p.a.	€ p.a.	
	Množstvo odvedených odpadových vôd v tis.m3/rok	294	3 291	Tržby	€ p.a.	€ p.a.	

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistická ročenka SR za rok 2004, Správy o vodnom hospodárstve v SR za rok 2004

Charakteristika užívania vody v správnom území povodia Dunaj a Visla

Tab. 7.1.1c

Priemysel za rok 2004

Užívanie vody	Technické údaje	Dunaj	Visla	Ekonomické údaje	Dunaj	Visla	Vplyvy
Priemysel celkom	Množstvo využívanej vody v tis.m3	632 222	6 627	Tržby	€	€	
	Množstvo vypúšťanej odpadovej vody v tis.m3	518 605	5 063	Pridaná hodnota	€ alebo %	€ alebo %	
	Objem produkcie rok/tony			Elasticita dopytu	kladné absolutne číslo	FTE	
kovové výrobky	Množstvo využívanej vody v tis.m3	49 210	91	Tržby	€	€	
	Množstvo vypúšťanej odpadovej vody v tis.m3	35 025	574	Pridaná hodnota	€ alebo %	€ alebo %	
	Objem produkcie rok/tony			Elasticita dopytu	kladné absolutne číslo	kladné absolutne číslo	
				Úroveň využitia BAT	vysoká- stredná-nízka	vysoká- stredná-nízka	
potravinársky	Množstvo využívanej vody v tis.m3	10 058	1 771	Tržby	€	€	
	Množstvo vypúšťanej odpadovej vody v tis.m3	5 533		Pridaná hodnota	€ alebo %	€ alebo %	
	Objem produkcie rok/tony			Elasticita dopytu	kladné absolutne číslo	kladné absolutne číslo	
				Úroveň využitia BAT	vysoká- stredná-nízka	vysoká- stredná-nízka	
chemický	Množstvo využívanej vody v tis.m3	49 164	364	Tržby	€	€	
	Množstvo vypúšťanej odpadovej vody v tis.m3	32 838		Pridaná hodnota	€ alebo %	€ alebo %	
	Objem produkcie rok/tony			Elasticita dopytu	kladné absolutne číslo	kladné absolutne číslo	
				Úroveň využitia BAT	vysoká- stredná-nízka	vysoká- stredná-nízka	
energetika	Objem produkcie/rok v GWh	29 383	1 151	Tržby	€	€	
	Inštalovaný výkon v MW	2 309	904	Zamestnanosť / ²			

Užívanie vody	Technické údaje	Dunaj	Visla	Ekonomické údaje	Dunaj	Visla	Vplyvy
	Množstvo užívanej vody v tis.m3	373 943					
	Množstvo vypúšťaných odpadových vôd v tis.m3	293 863					
hydroenergetika	Inštalovaný výkon v MW	2 300	90,1	Zamestnanosť / ³	FTE	FTE	
	Výroba elektriny v GWh	3 793	148,6	Pridaná hodnota	€ alebo %	€ alebo %	
/1 zamestnanosť v tis. osobách		561	22				
/2 zamestnanosť v tis. osobách		42	2				

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistická ročenka SR za rok 2004, Správy o vodnom hospodárstve v SR za rok 2004

Charakteristika užívania vody v správnom území povodia Dunaj a Visla

Tab. 7.1.1d

Ostatné sektory za rok 2004

Užívanie vody	Technické údaje	Dunaj	Visla	Ekonomické údaje	Dunaj	Visla	Vplyvy
Rybolov:	Počet rybárov			Ročný obrat	€ p.a.	€ p.a.	
-profesionálny	Ročná produkcia v tonách	2 678	105				
-voľný čas	Počet rybárov			Denné náklady/osoba			
	Ročná produkcia v tonách						
	Počet rybárskych revírov						
Rybníky	Množstvo odobranej vody v tis.m3	58 652	3 292				
	Množstvo vypúšťanej vody v tis.m3	60 808	3 291				
Vodná doprava	Množstvo prepravovaného tovaru v tis.t	1 584		Zamestnanosť vo vzťahu k využitiu prístavov	FTE	FTEs	
	Počet lodí prechádz. cez kľúčové body	275		Zamestnanosť vo vzťahu k vod. doprave	FTE	FTEs	
				Hodnota prepravovaných tovarov	€	€	
				Dosiahnuté miestne tržby	€	€	
	Počet spoločností			Ročný obrat	€ p.a.	€ p.a.	
Turizmus vo vzťahu k vode	Ročný počet turistických dní			Denné náklady na turistický deň			
	Počet oblastí na kúpanie	38	1	Ročný obrat	€ p.a.	€ p.a.	
Voda na liečebné účely	Množstvo odobranej vody v tis.m3	1 435					
	Množstvo vypúšťanej vody v tis.m3	4 733					
Protipovodňová ochrana	Počet obyvateľov chránených pred povodňami			Celkové náklady ochraňovaných oblastí	€ p.a.	€ p.a.	
	Celková výmera poľn. plochy chránená pred povodňami			Ročné náklady na škody z povodní	€ p.a.	€ p.a.	
	Dĺžka ciest I., II. a III. triedy chránených pred povodňami			Ročné náklady na ochranu rizikových zón	€ p.a.	€ p.a.	
	Dĺžka železničných tratí chránených pred povodňami			Ročné náklady na ochranu železničných tratí	€ p.a.	€ p.a.	
	Počet miest a obcí chránených pred povodňami			Ročné náklady na ochranu obcí	€ p.a.	€ p.a.	
	Celkový objem škôd spôsobených povodňami tis.Sk						
	Celkový objem majetku chráneného pred povodňami (odhad)						

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistická ročenka SR za rok 2004, Správy o vodnom hospodárstve v SR za rok 2004

Súhrnné údaje o užívaní vody v SR, v SÚPD a SÚPV za rok 2004

Tab. 7.1.2

Oblasť užívania vody	územie	Významné vplyvy		Socio-ekonomické údaje			
		Odbery vody v tis.m ³	Vypúšťanie vody v tis.m ³	Hrubá produkcia mil. Sk/rok	Podiel na tvorbe HDP (%)	Počet zamestnancov v tis. os.	Podiel na zamestnanosti v oblasti povodí (%)
Domácnosti	SR	352 130	389 018				
	SÚPD	344 048	366 987				
	SÚPV	8 082	22 031				
Poľnohospodárstvo	SR	94 309	3 926	60 722	3,63%	109,8	
	SÚPD	90 786	635	58 433		105,7	
	SÚPV	3 523	3 291	2 289		4,1	
Priemysel	SR	638 849	523 668	1 240 726	24,52%	559	
	SÚPD	632 222	518 605	1 193 950		537,9	
	SÚPV	6 627	5 063	46 775		21	
Energetika	SR	371 804	293 863	228 327	4,67%	43	
	SÚPD	373 943	293 863	219 719		41,4	
	SÚPV		8 608			1,6	
Vodná doprava v tis. t	SR	1 584		1 636			
	SÚPD	1 584		1 636			
	SÚPV						

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistická ročenka SR za rok 2004, Správy o vodnom hospodárstve v SR za rok 2004

Charakteristika užívania vody na národnej úrovni

Tab. 7.1.3a

Domácnosti za rok 2004

Užívanie vody	Technické údaje		Ekonomické údaje		Vplyvy
	Množstvo odobratej podzemnej vody v tis. m ³	298 243	Priemerná cena v Sk/m ³	19,-	
	Množstvo odobratej povrchovej vody v tis. m ³	53 887	Zamestnanosť	FTE	
	Množstvo odobratej pitnej vody		Pridaná hodnota	€alebo %	
	Straty vody v tis. m ³	93 239	Pružnosť dopytu	%	
Zásobovanie pitnou vodou	Počet pripojených obyvateľov na verejné vodovody tis.os.	4 569,2	Úroveň využitia BAT	vysoká-stredná-nízka	
	Počet obyvateľov zásobovaných z individuálnych zdrojov v tis.os.	816	Odhad investícií a ich prognózy	počet	
	Počet obyvateľov pripojených na kanalizáciu v tis. os.	3 039,9	Priemerná cena v Sk/m ³		
	Počet obyvateľov pripojených na kanalizáciu s ČOV v tis. os.	2 756,4	Zamestnanosť	FTE	
	Počet spoločností zabezpečujúcich dodávku pitnej vody/ ¹	356			
	Počet obyvateľov s individuálnym čistením odpadových vôd		Pružnosť dopytu	počet	
Odvádzanie a čistenie odpadových vôd	Množstvo odvedených odpadových vôd v tis. m ³	389 018			
	Počet ČOV				
			Pridaná hodnota	€ alebo %	
			Úroveň využitia B AT	vysoká-stredná-nízka	
			Odhad investícií a ich prognózy		

/1 10 vodárenských spoločností (vrátane VaK Komárno, VaTS Hlohovec) a 346 obcí spravujúcich obecné vodovody

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistická ročenka SR za rok 2004, Správy o vodnom hospodárstve v SR za rok 2004, publikácia „Údaje o vodohospodárskej investičnej výstavbe“ a prevádzke na Slovensku k 31.12.2004"

Charakteristika užívania vody na národnej úrovni

Tab. 7.1.3b

Poľnohospodárstvo za rok 2004

Užívanie vody	Technické údaje		Ekonomické údaje		Vplyvy
	Celková populácia zaoberajúca sa poľnohospodárstvom tis.os.	110	Hrubá poľnohosp. produkcia mil.Sk	35 304	
	Celková výmera poľn.pôdy v tis. ha	4 904	Zamestnanosť	FTE	
	Celková plocha ornej pôdy v tis. ha	1 364			
Rastlinná výroba	Množstvo odobratej podzemnej vody v tis. m3	2 062	Zisk	€ p.a.	
	Množstvo odobratej povrchovej vody v tis. m3	20 133	Pridaná hodnota	€ p.a.	
	Množstvo vody dodanej verejnými vodovodmi v tis.m3		Ročný obrat	€ p.a.	
	Množstvo odobratej vody z individuálnych zdrojov v tis.m3		Ceny	€ p.a.	
	Množstvo odvedených odpadových vôd v tis. m3	341	Tržby	€ p.a.	
Živočíšna výroba	Množstvo odobratej podzemnej vody v tis. m3	10 136	Zisk	€ p.a.	
	Množstvo odobratej povrchovej vody v tis. m3	61 978	Pridaná hodnota	€ p.a.	
	Množstvo vody dodanej verejnými vodovodmi v tis.m3		Ročný obrat	€ p.a.	
	Množstvo odobratej vody z individuálnych zdrojov v tis. m3		Ceny	€ p.a.	
	Množstvo odvedených odpadových vôd v tis.m3/rok	3 585	Tržby	€ p.a.	

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistická ročenka SR za rok 2004, Správy o vodnom hospodárstve v SR za rok 2004

Charakteristika užívania vody na národnej úrovni

Tab. 7.1.3c

Priemysel za rok 2004

Užívanie vody	Technické údaje		Ekonomické údaje		Vplyvy
Priemysel celkom	Množstvo využívanej vody v tis.m3	638 849	Tržby	€	
	Množstvo vypúšťanej odpadovej vody v tis.m3	523 668	Pridaná hodnota	€ alebo %	
	Objem produkcie rok/tony		Elasticita dopytu	kladné absolutne číslo	
kovové výrobky	Množstvo využívanej vody v tis.m3	49 301	Tržby	€	
	Množstvo vypúšťanej odpadovej vody v tis.m3	35 599	Pridaná hodnota	€ alebo %	
	Objem produkcie rok/tony		Elasticita dopytu	kladné absolutne číslo	
			Úroveň využitia BAT	vysoká-stredná-nízka	
potravinársky	Množstvo využívanej vody v tis.m3	11 829	Tržby	€	
	Množstvo vypúšťanej odp.vody v tis.m3	5 533	Pridaná hodnota	€ alebo %	
	Objem produkcie rok/tony		Elasticita dopytu	kladné absolutne číslo	
			Úroveň využitia BAT	vysoká-stredná-nízka	
chemický	Množstvo využívanej vody v tis.m3	49 528	Tržby	€	
	Množstvo vypúšťanej odp. vody v tis.m3	32 838	Pridaná hodnota	€ alebo %	
	Objem produkcie rok/tony		Elasticita dopytu	kladné absolutne číslo	
			Úroveň využitia BAT	vysoká-stredná-nízka	
energetika	Objem produkcie/rok v GWh	30 534	Tržby	€	
	Inštalovaný výkon v MW	3 213	Zamestnanosť ^{/2}		
	Množstvo užívanej vody v tis.m3	373 943			
	Množstvo vypúšťaných odp.vôd v tis.m3	293 863			
hydroenergetika	Inštalovaný výkon v MW	2 390,2	Zamestnanosť ^{/3}	FTE	
	Výroba elektriny v GWh	3 641,6	Pridaná hodnota	€ alebo %	

/1 zamestnanosť v tis. osobách 583

/2 zamestnanosť v tis. osobách 44

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistickej ročenky SR za rok 2004 a Správy o vodnom hospodárstve v SR za rok 2004

Charakteristika užívania vody na národnej úrovni
Ostatné sektory za rok 2004

Tab. 7.1.3d

Užívanie vody	Technické údaje		Ekonomické údaje		Vplyvy
Rybolov: -profesionálny	Počet rybárov		Ročný obrat	€ p.a.	
	Ročná produkcia v tonách	2 783			
-voľný čas	Počet rybárov		Denné náklady/osoba		
	Ročná produkcia v tonách				
	Počet rybárskych revírov				
Rybníky	Množstvo odobranej vody v tis.m3	61 944			
	Množstvo vypúšťanej vody v tis.m3	64 099			
Vodná doprava	Množstvo prepravovaného tovaru v tis. t	1 584	Zamestnanosť vo vzťahu k využitiu prístavov	FTE	
	Počet lodí prechádzajúcich cez kľúčové body	275	Zamestnanosť vo vzťahu k vodnej doprave	FTE	
			Hodnota prepravovaných tovarov	€	
			Dosiahnuté miestne tržby	€	
	Počet spoločností		Ročný obrat	€ p.a.	
Turizmus vo vzťahu k vode	Ročný počet turistických dní		Denné náklady na turistický deň		
	Počet oblastí na kúpanie	39	Ročný obrat	€ p.a.	
Voda na liečebné účely	Množstvo odobranej vody v tis.m3	1 435			
	Množstvo vypúšťanej vody v tis.m3	4 733			
Protipovodňová ochrana	Počet obyvateľov chránených pred povodňami	476 315	Celkové náklady ochraňovaných oblastí	€ p.a.	
	Celková výmera poľn. plochy chránená pred povodňami v tis. ha	454,24	Ročné náklady na škody z povodní	€ p.a.	
	Dĺžka ciest I., II. a III. triedy chránených pred povodňami v km	3 389	Ročné náklady na ochranu rizikových zón	€ p.a.	
	Dĺžka železničných tratí chránených pred povodňami v km	3 814	Ročné náklady na ochranu železničných tratí	€ p.a.	
	Počet miest a obcí chránených pred povodňami	212	Ročné náklady na ochranu obcí	€ p.a.	
	Celkový objem škôd spôsobených povodňami v tis. Sk	1051804 ¹			
	Celkový objem majetku chráneného pred povodňami (odhad)				

Uvedené údaje v tabuľke boli čerpané z podkladov Slovenského hydrometeorologického ústavu Bratislava, Štatistickej ročenky SR za rok 2004, zo Správy o vodnom hospodárstve v SR za rok 2004 a z SVP, š.p. Banská Štiavnica (protipovodňová ochrana).

1/ Údaj predstavuje objem škôd spôsobených povodňami v r. 2004. Celkový objem škôd za r. 1997-2004 predstavuje 13 744 348 tis. Sk

Charakteristika užívania vody na národnej úrovni

Tab. 7.1.4a

Domácnosti za rok 2005

Užívanie vody	Technické údaje		Ekonomické údaje		Vplyvy
Zásobovanie pitnou vodou	Množstvo odobratej podzemnej vody v tis. m ³	288 438,1	Priemerná cena v Sk/m ³ bez DPH	22,88	
	Množstvo odobratej povrchovej vody v tis. m ³	53 827,7	Cena pre domácnosti v Sk/m ³ bez DPH	21,96	
	Množstvo odobratej pitnej vody v tis. m ³	159 100,0	Pružnosť dopytu	%	
	Straty vody v tis. m ³	93 200,0	Úroveň využitia BAT	vysoká-stredná-nízka	
	Počet pripojených obyvateľov na verejné vodovody v tis.os.	4 594,1	Odhad investícií na vodovody v mil. Sk	1 353,82	
	Počet obyvateľov zásobovaných z individuálnych zdrojov v tis.os.	793,2	tržby za pitnú vodu v tis. Sk	5 429 256	
Odvádzanie a čistenie odpadových vôd	Počet obyvateľov pripojených na kanalizáciu v tis. os.	3 075,5	Priemerná cena v Sk/m ³ bez DPH	17,04	
	Počet obyvateľov pripojených na kanalizáciu s ČOV v tis. os.	2 971,4	Cena pre domácnosti v Sk/m ³ bez DPH	15,75	
	Počet obyvateľov s individuálnym čistením odpadových vôd		Pružnosť dopytu	%	
	Množstvo vypúšťanej vody do vodných tokov v tis.m ³	443 300,0	tržby za odvádzanie a čistenie odpadových vôd v tis. Sk	4 182 406	
	Množstvo odvedených odpadových vôd v tis. m ³	240 600,0	Odhad investícií na kanalizácie a ČOV v mil. Sk	1 976,59	
	Počet ČOV	631,0	Úroveň využitia BAT	vysoká-stredná-nízka	
Spoločné dáta pre zásobovanie pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd	Počet spoločností zabezpečujúcich dodávku pitnej vody a odvádzanie odpadových vôd	12	počet obyvateľov celkom	5 388 392	
			počet cenзовých domácností	2 071 743	
			počet obyvateľov v mestách	3 210 567	
			počet obyvateľov na vidieku	2 177 825	
			pridaná hodnota vodárenských spoločností a ostatných spoločností zabezpečujúcich dodávku pitnej vody a odvádzanie odpadovej vody v tis. Sk	6 266 000	
			počet pracovníkov vo vodárenských spoločnostiach a ostatných spoločnostiach zabezpečujúcich dodávku pitnej vody a odvádzanie odpadovej vody	8 833	

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistická ročenka SR za rok 2005, Správy o vodnom hospodárstve v SR za rok 2005 a publikácie "Údaje o vodohospodárskej investičnej výstavbe" a prevádzke na Slovensku k 31.12.2005"

Charakteristika užívania vody na národnej úrovni

Tab. 7.1.4b

Poľnohospodárstvo za rok 2005

Užívanie vody	Technické údaje		Ekonomické údaje		Vplyvy
Rastlinná výroba	Celková populácia zaoberajúca sa poľnohospodárstvom tis.os.	105	Hrubá rastlinná produkcia mil.Sk	27 534,00	
	Celková výmera poľn.pôdy v tis. ha	1 941	Zamestnanosť v tis. osôb	8,77	
	Celková plocha ornej pôdy v tis. ha	1 357	Hrubá produkcia na 1 zamestnanca v tis. Sk	302,57	
	Množstvo odobratej podzemnej vody v tis. m3	2 994	Zisk	€ p.a.	
	Množstvo odobratej povrchovej vody v tis. m3	10 987	Ročný obrat	€ p.a.	
	Množstvo odobratej vody z individuálnych zdrojov v tis.m3		Platby za odber povrchovej vody - závlahy v Sk/m3	0,-	
	Množstvo odvedených odpadových vôd v tis. m3		Tržby v mil. Sk	11 971,00	
Živočíšna výroba	Množstvo odobratej podzemnej vody v tis. m3	9 030	Zamestnanosť v tis. osôb	13,33	
	Množstvo odobratej povrchovej vody v tis. m3	20	Hrubá živočíšna produkcia mil.Sk	30 105,00	
	Množstvo odobratej vody z individuálnych zdrojov v tis. m3		Zisk	€ p.a.	
	Množstvo odvedených odpadových vôd v tis.m3/rok		Hrubá produkcia na 1 zamestnanca v tis. Sk	452,93	
			Platby za odber podzemnej vody v Sk/m3	3,-	
			Tržby v mil. Sk	18 473,00	
Spoločné dáta pre rastlinnú a živočíšnu výrobu	Množstvo vody vypustenej do povrchových vôd v tis.m3	306,276	Hrubá pridaná hodnota v mil.Sk	56 638,00	
	Množstvo podzemnej vody dodanej verejnými vodovodmi v tis.m3	5 900			
	Množstvo povrchovej vody dodanej verejnými vodovodmi v tis.m3	1 200			

Zdroj údajov: údaje v tabuľke boli čerpané z podkladov Slovenského hydrometeorologického ústavu Bratislava, Štatistickej ročenky SR za rok 2005 a Správy o vodnom hospodárstve v SR za rok 2005

Charakteristika užívania vody na národnej úrovni

Tab. 7.1.4c

Priemysel za rok 2005

Užívanie vody	Technické údaje		Ekonomické údaje		Vplyvy
Priemysel celkom	Množstvo odobretej povrchovej vody v tis.m3	469 069,9	Tržby v tis. €	46 368 452	
	Množstvo odobretej podzemnej vody v tis.m3	64 562,5	Počet zamestnancov v tis. osob.	578,1	
	Množstvo vypúšťanej odpadovej vody v tis.m3	446 708,8	Pridaná hodnota v tis. €	10 606 401,6	
	Objem produkcie rok/tony		Elasticita dopytu	kladné absolútne číslo	
kovové výrobky	Množstvo využívanej podzemnej vody v tis.m3	6 727,1	Tržby v tis. €	6 138 087	
	Množstvo vypúšťanej odpadovej vody v tis.m3		Pridaná hodnota v tis. €	435 805	
	Objem produkcie rok/tony		Elasticita dopytu	kladné absolútne číslo	
			Úroveň využitia BAT	vysoká-stredná-nízka	
			Počet zamestnancov v tis. osob.	102,2	
potravinársky	Množstvo využívanej povrchovej vody v tis.m3	555,4	Tržby v tis. €	3 549 160	
	Množstvo využívanej podzemnej vody v tis.m3	7 678,1	Pridaná hodnota v tis. €	578 039	
	Množstvo vypúšťanej odpadovej vody v tis.m3		Elasticita dopytu	kladné absolútne číslo	
	Objem produkcie rok/tony		Úroveň využitia BAT	vysoká-stredná-nízka	
			Počet zamestnancov v tis. osob.	44,9	
chemický	Množstvo využívanej podzemnej vody v tis.m3	16 650,6	Tržby v tis. €	1 417 447	
	Množstvo vypúšťanej odpadovej vody v tis.m3		Pridaná hodnota v tis. €	288 836	
	Objem produkcie rok/tony		Elasticita dopytu	kladné absolútne číslo	
			Úroveň využitia BAT	vysoká-stredná-nízka	
			Počet zamestnancov v tis. osob.	10,2	
energetika	Objem produkcie/rok v GWh	31 294,0	Tržby v tis. €	8 114 287	
	Inštalovaný výkon v MW	6 880,0	Zamestnanosť / ²		

Užívanie vody	Technické údaje		Ekonomické údaje		Vplyvy
	Množstvo užíwanej podzemnej vody v tis.m3	211,6			
	Množstvo užíwanej povrchovej vody v tis.m3	526 623,8			
	Množstvo vypúšťanej vody do povrchových vôd v tis.m3	235 634,4			
hydroenergetika	Inštalovaný výkon VE v MW	2 399,0	Zamestnanosť / ³	FTE	
	Výroba elektriny VE v GWH	4 483,6	Investičné náklady v tis. €	3 111	
	Inštalovaný výkon MVE v MW	6,7	Pridaná hodnota	€alebo %	
	Výroba elektriny MVE v GWH	29,6			

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistická ročenka SR za rok 2005 a Správa o vodnom hospodárstve v SR za rok 2005

Charakteristika užívania vody na národnej úrovni

Tab. 7.1.4d

Ostatné sektory za rok 2005

Užívanie vody	Technické údaje		Ekonomické údaje		Vplyvy
Rybolov: -profesionálny	Počet rybárov		Ročný obrat	€ p.a.	
	Ročná produkcia v tonách	2 652	Hrubá pridaná hodnota v mil.Sk	30	
-voľný čas	Počet rybárov		Denné náklady/osoba		
	Ročná produkcia v tonách				
	Počet rybárskych revírov				
Rybníky	Množstvo odobranej povrchovej vody v tis.m3	56 690,30			
	Množstvo odobranej podzemnej vody v tis.m3	2 460,46			
	Množstvo vypúšťanej vody v tis.m3	10 457			
Vodná doprava	Množstvo prepravovaného tovaru v tis. t	1 526	Zamestnanosť vo vzťahu k využitiu prístavov	FTE	
	Počet lodí prechádzajúcich cez kľúčové body	30 383	Zamestnanosť vo vzťahu k vodnej doprave	FTE	
	Počet prepravovaných osôb v tis.os.	134	Hodnota prepravovaných tovarov	€	
	Počet spoločností	26	Dosiahnuté miestne tržby	€	
	Počet plavebných komôr	12	Ročný obrat	€ p.a.	
Turizmus vo vzťahu k vode	Ročný počet turistických dní	93	Denné náklady na turistický deň		
	Počet umelých kúpalísk	167	Ročný obrat	€ p.a.	
	Počet prírodných oblastí na kúpanie	39			
Voda na liečebné účely	Množstvo odobranej vody v tis.m3	6 555			
	Množstvo vypúšťanej vody v tis.m3	2 636			
Protipovodňová ochrana	Plocha územia chráneného pred povodňami v km2	5 775	Celkové náklady ochraňovaných oblastí v tis. Eur	9 477,16	
	Dĺžka ochranných hrádzí proti povodňam v km	3 127	Ročné náklady na škody z povodní v tis. Eur	31 498,20	
	Počet suchých nádrží - poldrov	14	Ročné náklady na ochranu rizikových zón v tis. Eur	16 079,30	
	Počet miest a obcí postihnutých povodňami	237	Ročné náklady na ochranu železničných tratí	€ p.a.	
	Celková výmera zaplavenej poľnohospodárskej pôdy v tis. ha	8 770,50	Ročné náklady na ochranu obcí	€ p.a.	
	Celkový objem škôd spôsobených povodňami v tis. Sk	791 804			
	Celkový objem škôd na majetku spôsobených povodňami v tis. Sk	503 799			

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistická ročenka SR za rok 2005, Správa o vodnom hospodárstve v SR za rok 2005 a z SVP, š.p. Žilina

Charakteristika užívania vody na národnej úrovni

Tab. 7.1.5a

Domácnosti za rok 2006

Užívanie vody	Technické údaje		Ekonomické údaje		Vplyvy
Zásobovanie pitnou vodou	Množstvo odobratej podzemnej vody v tis. m3	278 644,6	Priemerná cena v Sk/m3 bez DPH	25,18	
	Množstvo odobratej povrchovej vody v tis. m3	55 643,6	Cena pre domácnosti v Sk/m3 bez DPH	25,41	
	Množstvo odobratej pitnej vody v tis. m3	152 100,0	Pružnosť dopytu	%	
	Straty vody v tis. m3	94 200,0	Úroveň využitia BAT	vysoká-stredná-nízka	
	Počet pripojených obyvateľov na verejné vodovody v tis.os.	4 653,4	Odhad investícií na vodovody v mil. Sk		
	Počet obyvateľov zásobovaných z individuálnych zdrojov v tis.os.	737,0	Tržby za pitnú vodu v tis. Sk	5 509 694	
Odvádzanie a čistenie odpadových vôd	Počet obyvateľov pripojených na kanalizáciu v tis. os.	3 100,5	Priemerná cena v Sk/m3 bez DPH	21,39	
	Počet obyvateľov pripojených na kanalizáciu s ČOV v tis. os.	3 031,1	Cena pre domácnosti v Sk/m3 bez DPH	20,87	
	Počet obyvateľov s individuálnym čistením odpadových vôd		Pružnosť dopytu	%	
	Množstvo odvedených odpadových vôd v tis. m3	462 107,1	Tržby za odvádzanie a čistenie odpadových vôd v tis. Sk	4 389 857	
	Počet ČOV	662,0	Odhad investícií na kanalizáciu		
			Úroveň využitia BAT	vysoká-stredná-nízka	
Spoločné dáta pre zásobovanie pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd	Počet spoločností zabezpečujúcich dodávku pitnej vody	17	počet obyvateľov celkom	5 392 857	
			počet cenзовých domácností	2 071 743	
			počet obyvateľov v mestách	3 215 032	
			počet obyvateľov na vidieku	2 177 825	
			pridaná hodnota vodárenských spoločností a ostatných spoločností zabezpečujúcich dodávku pitnej vody a odvádzanie odpadovej vody v tis. Sk	6 369 000	
			počet pracovníkov vo vodárenských spoločnostiach a a ostatných spoločnostiach zabezpečujúcich dodávku pitnej vody a odvádzanie odpadovej vody	8 736	

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistická ročenka SR za rok 2005 a Správa o vodnom hospodárstve v SR za rok 2005

Charakteristika užívania vody na národnej úrovni

Tab. 7.1.5b

Poľnohospodárstvo za rok 2006

Užívanie vody	Technické údaje		Ekonomické údaje		Vplyvy
Rastlinná výroba	Celková populácia zaoberajúca sa poľnohospodárstvom v tis.os.	101	Hrubá rastlinná produkcia v mil.S	25 503	
	Celková výmera poľn.pôdy v tis. ha	1 939	Zamestnanosť v tis. osôb	8,2	
	Celková plocha ornej pôdy v tis. ha	1 344	Hrubá produkcia na 1 zamestnanca v tis. Sk	307,0	
	Množstvo odobratej podzemnej vody v tis. m3	2 991	Zisk	€ p.a.	
	Množstvo odobratej povrchovej vody v tis. m3	15 854	Ročný obrat	€ p.a.	
	Množstvo odobratej vody z individuálnych zdrojov v tis.m3		Platby za odber povrchovej vody - závlahy v Sk/m3	0,-	
	Množstvo odvedených odpadových vôd v tis. m3		Tržby v mil. Sk	12 339,00	
Živočíšna výroba	Množstvo odobratej podzemnej vody v tis. m3	8 375	Zamestnanosť v tis. osôb	12,4	
	Množstvo odobratej povrchovej vody v tis. m3	12	Hrubá živočíšna produkcia v mil.Sk	29 548	
	Množstvo odobratej vody z individuálnych zdrojov v tis. m3		Zisk	€ p.a.	
	Množstvo odvedených odpadových vôd v tis.m3/rok		Hrubá produkcia na 1 zamestnanca v tis. Sk	500,5	
			Platby za odber podzemnej vody v Sk/m3	3,-	
			Tržby v mil. Sk	19 130,00	
Spoločné dáta pre rastlinnú a živočíšnu výrobu	Množstvo vody vypustenej do povrchových vôd v tis.m3	387,661	Hrubá pridaná hodnota v mil. Sk	58 577	
	Množstvo podzemnej vody dodanej verjenými vodovodmi v tis.m3				
	Množstvo povrchovej vody dodanej verjenými vodovodmi v tis.m3				

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistická ročenka SR za rok 2005 a Správa o vodnom hospodárstve v SR za rok 2005

Charakteristika užívania vody na národnej úrovni

Tab. 7.1.5c

Priemysel za rok 2006

Užívanie vody	Technické údaje		Ekonomické údaje		Vplyvy
Priemysel celkom	Množstvo odobratej povrchovej vody v tis.m3	522 783	Tržby v tis. €	62 249 187	
	Množstvo odobratej podzemnej vody v tis.m3	64 834	Počet zamestnancov v tis. osob.	569,2	
	Množstvo vypúšťanej odpadovej vody v tis.m3	286 042	Pridaná hodnota v tis. €	11 730 480	
	Objem produkcie rok/tony		Elasticita dopytu	kladné absolutne číslo	
kovové výroby	Množstvo využívanej podzemnej vody v tis.m3	6 885	Tržby v tis. €	6 942 575	
	Množstvo vypúšťanej odpadovej vody v tis.m3		Pridaná hodnota	469 921	
	Objem produkcie rok/tony		Elasticita dopytu	kladné absolutne číslo	
			Úroveň využitia BAT	vysoká- stredná-nízka	
			Počet zamestnancov v tis. osob.	98,3	
potravinársky	Množstvo využívanej povrchovej vody v tis.m3	432	Tržby v tis. €	3 713 039	
	Množstvo využívanej podzemnej vody v tis.m3	7 899	Pridaná hodnota v tis. €	657 893	
	Množstvo vypúšťanej odpadovej vody v tis.m3		Elasticita dopytu	kladné absolutne číslo	
	Objem produkcie rok/tony		Úroveň využitia BAT	vysoká- stredná-nízka	
			Počet zamestnancov v tis. osob.	43,5	
chemický	Množstvo využívanej podzemnej vody v tis.m3	16 653	Tržby v tis. €	2 012 282	

Užívanie vody	Technické údaje		Ekonomické údaje		Vplyvy
	Množstvo vypúšťanej odpadovej vody v tis.m3		Pridaná hodnota	337 166	
	Objem produkcie rok/tony		Elasticita dopytu	kladné absolutne číslo	
			Úroveň využitia BAT	vysoká- stredná-nízka	
			Počet zamestnancov v tis. osob.	9,7	
energetika	Objem produkcie/rok v GWh	31 227	Tržby v tis. €		
	Inštalovaný výkon v MW	6 879,84	Zamestnanosť / ²		
	Množstvo užíwanej podzemnej vody v tis.m3	244,91			
	Množstvo užíwanej povrchovej vody v tis.m3	335 633			
	Množstvo vypúšťaných odpadových vôd v tis.m3	79 114			
hydroenergetika	Inštalovaný výkon MVE v GWh	8,99	Zamestnanosť / ³	FTE	
	Inštalovaný výkon VE v MW	2 399,00	Pridaná hodnota	€ alebo %	
	Výroba elektriny v GWh	31,69	Investičné náklady v tis. Sk		

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistická ročenka SR za rok 2005 a Správa o vodnom hospodárstve v SR za rok 2005

Charakteristika užívania vody na národnej úrovni

Tab. 7.1.5d

Ostatné sektory za rok 2006

Užívanie vody	Technické údaje		Ekonomické údaje		Vplyvy
Rybolov: -profesionálny	Počet rybárov		Ročný obrat	€ p.a.	
	Ročná produkcia v tonách	2 979	Hrubá pridaná hodnota v mil. Sk	0	
-voľný čas	Počet rybárov		Denné náklady/osoba		
	Ročná produkcia v tonách				
Rybníky	Počet rybárskych revírov				
	Množstvo odobranej povrchovej vody v tis.m3	55 113			
	Množstvo odobranej podzemnej vody v tis.m3	2 689			
	Množstvo vypúšťanej vody v tis.m3	2 076			
Vodná doprava	Množstvo prepravovaného tovaru v tis. t	1 713	Zamestnanosť vo vzťahu k využitiu prístavov	FTE	
	Počet lodí prechádzajúcich cez kľúčové body	26 923	Zamestnanosť vo vzťahu k vodnej doprave	FTE	
	Počet prepravovaných osôb v tis.os.	111	Hodnota prepravovaných tovarov	€	
	Počet spoločností	33	Dosiahnuté miestne tržby	€	
	Počet plavebných komôr	12	Ročný obrat	€ p.a.	
Turizmus vo vzťahu k vode	Ročný počet turistických dní	93	Denné náklady na turistický deň		
	Počet umelých kúpalísk	157	Ročný obrat	€ p.a.	
	Počet prírodných oblastí na kúpanie	38			
Voda na liečebné účely	Množstvo odobranej vody v tis.m3	10 097			
	Množstvo vypúšťanej vody v tis.m3	2 811			
Protipovodňová ochrana	Plocha územia chráneného pred povodňami v km2	5 775	Celkové náklady ochraňovaných oblastí v tis. Eur	7 878,78	
	Dĺžka ochranných hrádzí proti povodňam v km	3 135	Ročné náklady na škody z povodní v tis. Eur	92 931,0	
	Počet suchých nádrží - poldrov	20	Ročné náklady na ochranu rizikových zón v tis. Eur	10 622,2	
	Počet miest a obcí postihnutých povodňami	512	Ročné náklady na ochranu železničných tratí	€ p.a.	
	Celková výmera zaplavenej poľnohospodárskej pôdy v tis. ha		Ročné náklady na ochranu obcí	€ p.a.	
	Celkový objem škôd spôsobených povodňami v tis. Sk	2 423 023			
	Celkový objem škôd na majetku spôsobených povodňami v tis. Sk	1 442 988			

Zdroj údajov: podklady SHMÚ Bratislava, Štatistická ročenka SR za rok 2005 a Správa o vodnom hospodárstve v SR za rok 2005

Príloha 7.2

Výhľady technologických zmien predpokladaných a očakávaných v sektore domácností, v priemysle a v poľnohospodárstve do roku 2015

Domácnosti – výhľad do roku 2015

Špecifická spotreba vody v domácnostiach (z vody fakturovanej v domácnostiach) v r. 2004 bola 99,7 l/osobu/deň (Správa o vodnom hospodárstve SR 2005). Tento údaj a tiež postupný pokles spotreby vody v domácnostiach od r. 1990 dokazuje, že spotreba vody klesla takmer na hranicu hygienického minima (1990 - 192,2 l, 1995 - 140,2 l, 2000 - 120,8 l, 2002 - 113,6 l). Tento trend úzko súvisel so zvyšujúcou sa cenou vody, ktorú platili jej koneční odberatelia vo forme vodného a stočného. S ohľadom na pretrvávajúci klesajúci trend súčasný i z predchádzajúcich rokov a na trend každoročného zvyšovania ceny vody (do r. 2009) dodávanej aj odkanalizovanej pre domácnosti, v blízkom časovom horizonte sa neočakávala zmena v správaní spotrebiteľov smerom k zvyšovaniu spotreby vody. Vo výhľade špecifickej potreby vody pre domácnosti sa v r. 2010 predpokladá mierny nárast na cca 110 l/osobu/deň a 115 l/osobu/deň v r. 2015, čím sa SR priblíži k úrovni spotreby domácností v krajinách EÚ (podľa spoločného materiálu MP SR a MŽP SR „Generel ochrany a racionálneho využívania vôd“ – II. vydanie, vypracovaného v júni 2002 (ďalej len „Generel“)). Vzhľadom na vyššie uvedené pravdepodobne nebude možné v r. 2010 dosiahnuť špecifickú potrebu domácností vo výške 138,8 l/osobu/deň, ako predpokladal Generel.

Taktiež odbery vody na pitné účely vykazujú od r. 1991 pretrvávajúci klesajúci trend, i keď možno konštatovať jeho postupné zmiernovanie. Zníženie spotreby dosiahlo do r. 2003 takmer 34,0 %. „Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR“ (do r. 2015) predikuje potrebu vody v SR v r. 2010 (Q_{\max}) vo výške 18 615 l/s (nárast oproti r. 2003 o 10,98 % a v r. 2015 vo výške 20 115 l/s (nárast oproti r. 2003 o 19,92 %).

Priemysel – výhľad do roku 2015

SR ako členská krajina EÚ bude do r. 2013 participovať i na plnení úloh vyplývajúcich z Akčného plánu environmentálnych technológií (január 2004). Tento plán je významným prostriedkom implementácie stratégie trvalo udržateľného rozvoja, pričom kľúčovú úlohu zohrajú práve environmentálne technológie. Nezanedbateľným cieľom je minimalizácia nepriaznivých účinkov priemyslu na životné prostredie.

V subjektoch priemyslu, a to i v malých a stredných podnikoch sa stále viac aplikujú nízko-emisné, nízko-odpadové a energeticky úsporné technológie a uzatvorené výrobné cykly, rozpracovávajú sa nové výrobkové politiky s označením „ekologicky šetrné výrobky“. Napriek tomuto pozitívnemu vývoju existuje značný deficit eko – efektivity priemyslu, najmä pri porovnaní s vyspelými krajinami, pretože priemysel stále výrazne využíva neobnoviteľné prírodné zdroje.

Na druhej strane však nemožno poprieť pokračovanie tendencie znižovania produkcie znečisťovania odpadových vôd, objemu odpadových vôd vypúšťaných do vodných tokov, objemu tuhých emisií vypúšťaných do ovzdušia, ako aj emisií oxidu siričitého, oxidov dusíka a oxidu uhľnatého.

Podľa Generelu výhľadové potreby úžitkovej vody pre priemysel, energetiku a ostatných odberateľov nie je možné spresniť z dôvodu nestabilizovanej výroby a trhov. Z toho dôvodu v posledných rokoch neboli vypracované samostatné štúdie tohto druhu. Odhad budúceho vývoja ešte viac komplikuje v súčasnosti sa prejavujúca finančná a hospodárska kríza, ktorej účinky sa začali prejavovať už v prvom štvrtroku 2009 a ešte výraznejšie až v druhej polovici r. 2009.

Na budúce zmeny v odberoch a spotrebe vody v užívateľskej skupine priemysel, energetika a ostatní budú mať vplyv najmä: prechod najväčších odberateľov z prietokného na cirkulačný spôsob užívania vody, postupné zapájanie AE Mochovce a postupné odstavovanie AE Jaslovské Bohunice, postupné odstavovanie tepelných elektrární a zmena ich zamerania, postup reštrukturalizácie priemyslu, jeho modernizácia a zavádzanie nových technológií.

Podľa prognózy spracovanej v rámci rozpracovania Generelu v roku 2000 sa očakával pokles odberov povrchovej vody v priemysle z priemerných 574,3 mil. m³ v roku 2000 na 528,1 mil. m³ v roku 2010, čo by znamenalo pokles o 8,04 %. Porovnanie skutočnosti roku 2000 s prognózou pre rok 2000 ukázalo, že pokles odberov môže byť ešte výraznejší. Skutočnosť roku 2000 pre povrchové vody bola už o 39 mil. m³ nižšia ako prognóza. Iná je situácia v podzemných vodách, kde skutočné odbery boli o 7,1 mil. m³ vyššie ako očakávaný stav.

Optimistickejšiu prognózu predložil materiál „Plán rozvoja verejných vodovodov pre územie SR“ (schválený vládou SR vo februári 2006), ktorý predpokladá, že špecifická potreba vody pre priemysel by už nemala klesať, naopak, očakávalo sa oživenie priemyselnej výroby. Toto predpokladané oživenie však nemohlo predvídať nástup ekonomickej krízy, ktorá sa priemyslu hlboko dotkla, najmä proexportne orientovaných priemyselných podnikov, ktoré sú závislé na zahraničnom dopyte, ktorý výrazne poklesol.

Podľa priemyselnej politiky do r. 2015 schválenej pred nástupom globálnej ekonomickej krízy najvyšší vzostup mal dosiahnuť automobilový priemysel a naň nadväzujúce sektory, najmä strojársky priemysel, elektrotechnický priemysel a časť chemického priemyslu (výroba pneumatík a plastov). Priaznivý vývoj mal dosiahnuť aj celulózovo-papierenský a sklársky priemysel. Opäť sú však v hre ešte stále ťažko predvídateľné dopady súčasnej finančnej a hospodárskej krízy.

V priemyselnej politike SR, ktorá aj v čase ekonomickej krízy musí byť previazaná s prioritami hospodárskej politiky, bude stále nevyhnutné mať na zreteli ochranu životného prostredia, čo bude znamenať dodržiavanie dvoch základných princípov: plné zahŕňanie environmentálnych nákladov do cien tovaru a služieb (tzv. internalizácia environmentálnych externalít) a pokiaľ možno nedeformovanie trhového prostredia dotačnou politikou.

Poľnohospodárstvo a závlahy – výhľad do roku 2015

Podiel odberov vody, ako aj vypúšťaných odpadových vôd za poľnohospodárstvo je pri porovnaní s ostatnými odvetvami dlhodobo podstatne nižší. Množstvo spotrebovanej vody pre poľnohospodárstvo je závislé od odberov vody na závlahy. Odberatelia vody na závlahy majú z hľadiska prognózovania najťažšiu pozíciu zo všetkých odberateľských skupín. Závlahové objekty bývajú navrhované na potreby vody v smerodajne suchom roku. Prognózované plochy závlah a im zodpovedajúce závlahové množstvá pre časový horizont roku 2000 a 2010 boli zdokumentované v Genereli 1995. Potreba vody v smerodajne suchom roku 2000 bola pre 310 978 ha zavlažovacích plôch vyčíslená na 419,9 mil. m³ za rok. Znamenalo to priemernú špecifickú potrebu 1 350 m³ na ha. Potreba vody pre jednotlivé povodia kolíše. Priemerná potreba vody pre rok 2010 bola vyčíslená približne na 1 390 m³ na ha. Zvýšiť stabilitu poľnohospodárskej výroby znamená okrem iného zvýšiť jej odolnosť voči náhodným zmenám počasia, prispôsobiť štruktúru výroby týmto zmenám, čo nesie so sebou potrebu prestavby technológií. Riešenie problému zvýšenia stability poľnohospodárskej výroby sa týka aj závlahového hospodárstva. Pri využívaní závlah bude aj naďalej vystupovať do popredia potreba zhodnocovania závlahovej vody plodinami, čo sa prejavuje už pri rozhodovaní o novej výstavbe závlah, ktorá sa orientuje na ovocné sady, vinohrady a zeleninu. O množstve odoberanej vody na závlahy budú okrem klimatických faktorov konkrétneho roka rozhodovať ekonomické vzťahy a systém dotácií, porovnateľný s krajinami EÚ.

Hospodárenie na pôde

Podľa Štatistickej ročenky o pôdnom fonde v SR pôdny fond Slovenska k 1. 1. 2005 predstavoval 4,903.380 ha pôdy, z toho poľnohospodárska pôda zaberá 49,7 %, lesná pôda 40,9 %, zastavané plochy a nádvoria 4,6 %, ostatné plochy 2,9 %.

Z celkovej poľnohospodárskej pôdy orná pôda predstavovala 58,8 %, trvalé trávne porasty 36,2 %. Vysoko produkčné pôdy predstavovali 21,8 %, stredne produkčné 54,7 % a málo produkčné pôdy 23,5 %.

V prognóze vývoja výmery pôd možno očakávať zmeny. V posledných rokoch bol úbytok približne 1 000 ha ročne, čo predstavuje 3 ha denne. Existuje odôvodnený predpoklad, že úbytky poľnohospodárskej pôdy budú ročne narastať na úroveň 2 000 ha a viac. Z toho najmenej 50,0 % budú najlepšie pôdy na rovinách. V dlhodobom výhľade treba počítať so zmenou štruktúry využívania

pôdneho pokryvu SR; podľa VÚPOP je reálny predpoklad, že najmenej 40 – 50 ha pôdy z poľnohospodárskeho využívania sa preradí do inej kategórie – uvažuje sa s poľnohospodárskou účelovou zeleňou a zalesňovaním. Zalesnenie územia prinesie zníženie plošného znečistenia a pozitíva z hľadiska retencie vôd. V znevýhodnených oblastiach majú význam trvalé trávne porasty. Ich mimoprodukčnú funkciu naplňa napr. chov oviec a kôz.

Dlhodobý výhľad počíta s intenzívnym prepojením poľnohospodárstva s rozvojom vidieka. Vidiecky charakter má 80,0 % slovenského územia a žije na ňom 48 % obyvateľov (podľa definície EUROSTAT). Poľnohospodárska výroba sa bude orientovať na nové technológie (BAT), ktoré znížia negatívny dopad na životné prostredie, napr. živočíšnej výroby na stav povrchových a podzemných vôd a tiež ich spotrebu.

Rybné hospodárstvo

Spotreba rýb na Slovensku je len cca 4 kg na obyvateľa na rok, cieľom je zvýšiť konzum rýb aspoň na 6 kg. Nízkou produkciu rýb spôsoboval i zlý technický stav rybníkov (zanedbaná rekultivácia, odbahňovanie lovísk, opravy a údržby prítokových a odtokových zariadení a hrádzových systémov).

Cieľom do budúcnosti je zvýšenie produkcie rýb cestou udržiavania a výstavby rybníčných zariadení (investíciami chovateľských zariadení a technológiami rešpektujúcimi životné prostredie, výstavbou a udržiavaním umelých liahní a rybníčných plôch). Popri tomto ciele bude potrebné rešpektovať aj mimoprodukčné funkcie rybochovných zariadení.

Ekonomické ukazovatele v poľnohospodárstve

Podiel poľnohospodárstva na vytvorení HDP v intervale od r. 1995 - 2003 klesal, v r. 2004 sa zvýšil na 4,7 % oproti 4,1 % v r. 2003. Podiel potravinárstva na HDP sa znížil v r. 2004 na 0,9 % oproti 1,3 % v r. 2003 (Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR 2005). Už prognózy budúceho vývoja vypracované pred nástupom ekonomickej krízy naznačovali klesajúci vývoj a rátali s poklesom podielu poľnohospodárstva na tvorbe HDP. Túto tendenciu ešte viac zosilní v súčasnosti prebiehajúca kríza. Už v rokoch pred jej nástupom sa zamestnanosť v poľnohospodárstve v prechádzajúcich rokoch stále znižovala (výsledky výberového zisťovania v organizáciách s 20 a viac zamestnancami: r.1993 - 180.762 zamestnancov, r.2002 - 67.635, r.2003 - 59.818, r.2004 - 51.000 zamestnancov).

Príloha 7.3

Trendy ekonomického vývoja v SR a vplyv globálnej ekonomickej krízy

Ekonomická analýza vychádza okrem zo súčasného stavu hlavných faktorov, aj z prognózy ich budúceho vývoja. Berú sa do úvahy ukazovatele, ktoré významným spôsobom ovplyvňujú využívanie a užívanie vôd alebo poskytovanie vodohospodárskych služieb. Od jesene 2008 však ekonomika Slovenskej republiky zaznamenáva výrazné zmeny. Je to spôsobené globálnou finančnou a hospodárskou krízou, v dôsledku ktorej je i rok 2009 poznamenaný zhoršením dynamiky ekonomického rastu a budúci vývoj ekonomiky je do značnej miery neistý.

Medzinárodný menový fond predpokladá, že ekonomika sveta v roku 2009 poklesne o 1,3 % a v rozvinutých krajinách by sa mala prepadnúť až o 3,8 %. Aj Slovensko ako malá a otvorená ekonomika je zraniteľná z pohľadu vývoja vonkajšieho ekonomického prostredia. Slovensko pociťuje krízu predovšetkým cez zahraničný obchod a cez pokles dôvery v pozitívny ekonomický vývoj. Znamená to, že v dôsledku priamej závislosti Slovenska na dynamike hospodárskeho vývoja v iných krajinách, ekonomika Slovenskej republiky sa dopadom globálnej hospodárskej krízy nemôže vyhnúť. Od októbra 2008 sa prognózy pravidelne prehodnocujú a prikláňajú sa stále k nižším rastom či dokonca poklesom výkonnosti. Kým ešte v októbri 2008 sa očakával rast ekonomiky SR 5,0 % v marci roku 2009 sa hovorí o raste len 0,8 %.

Ministerstvo financií SR a Národná banka Slovenska štvrtročne vytvárajú strednodobé predikcie vývoja ekonomiky na území Slovenskej republiky. Podľa týchto dokumentov by malo v strednodobom horizonte dôjsť k postupnému oživeniu ekonomickej aktivity. Očakávajú, že rast ekonomiky SR by mal byť ovplyvnený postupným obnovením exportnej výkonnosti v súvislosti s predpokladaným oživením svetového dopytu. K zrýchleniu rastu HDP by mal prispievať vyšší zahraničný, ale aj domáci dopyt. Nárast produkcie v rokoch 2010 - 2011 by sa mal premietnuť do pozitívneho vývoja na trhu práce a do rastu súkromnej spotreby. Naplnenie tohto predpokladu nenastane v prípade, ak vplyv globálnej ekonomickej krízy bude predať len dlhší ako sa očakáva, čo bude mať za následok zníženie exportnej výkonnosti SR, investície, domácu spotrebu a výrazné sprísnenie úverových podmienok.

Vývoj medzinárodného prostredia

Podľa informácií najvýznamnejších predstaviteľov svetového hospodárstva (Medzinárodný menový fond, Svetová banka, OECD) a ich očakávaní sa predpokladá dlhšie pretrvávanie hospodárskych problémov. Krajiny eurozóny podobne ako USA plne pociťujú dôsledky finančnej krízy. Vo viacerých krajinách i v dôsledku stupňujúcej sa nedôvery došlo k prepadu HDP. Kým Európska komisia očakávala v svojich výhladoch vypracovaných v marci 2009 pokles HDP pre krajiny EÚ na úrovni 3,5% v prvom štvrtroku 2009, došlo v krajinách najväčších obchodných partnerov SR k vážnemu poklesu na úrovni 4,0%, čoho dôsledkom je aj zníženie exportu. Napríklad v Nemecku, ktoré je z pohľadu exportu najvýznamnejší obchodný partner SR, by podľa predpokladov Európskej komisie malo prísť v roku 2009 k poklesu HDP o 5,4 % a celková nezamestnanosť by mala v priebehu dvoch rokov stúpnuť o 1,5 milióna ľudí. V Českej republike sa očakáva pokles HDP o 2,7 %.

Národná banka Slovenska však predpokladá, že po tejto stabilizačnej fáze by v polovici roka 2010 mali byť vykázané už pozitívne štvrtročné rasty HDP. V rámci domácich komponentov HDP sa predpokladá výraznejší pokles celkových investícií. V súvislosti s ohlásenými makroekonomickými stimulmi vo viacerých krajinách eurozóny by mali počas sledovaného obdobia pomôcť k postupnému oživeniu ekonomiky. Súkromná spotreba by mala tiež poklesnúť, ale menej ako ostatné zložky dopytu a mala by sledovať vývoj disponibilného dôchodku, ktorý by mal na jednej strane byť negatívne ovplyvnený nárastom nezamestnanosti, na druhej strane bude naň prorastovo pôsobiť pokles inflácie a fiškálne transfery. Negatívny vplyv na vývoj ekonomiky počas sledovaného obdobia bude mať pokles zamestnanosti, a to hlavne v roku 2009.

Tab. 1 Vývoj ekonomických indikátorov vo svete

	2008	2009	2010
Ekonomický rast			
Čína	9,3	6,8	8,0
USA	1,1	-1,6	1,7
EÚ	0,9	-1,8	-0,6
Dlhodobé úrokové miery			
Eurozóny	4,0	3,1	3,3
USA	3,7	2,4	2,6
Kurz (USD/Euro)	1,47	1,38	1,38
Cena ropy (Brent, USD/barel)	98,5	52,1	61,7

Zdroj: Common external Assumptions EK Eurostat

Prognóza vývoja ekonomiky SR

Vplyvy vonkajšieho prostredia

Jedným z významných faktorov ovplyvňujúcich ekonomiku sú priame zahraničné investície, ktoré sú samozrejme závislé od vývoja na zahraničných finančných trhoch. V najbližšom období sa neočakáva ich výrazný prílev, najmä z dôvodu ťažkej dostupnosti úverov i napriek znižovaniu hlavných úrokových mier a zvýšeným rizikom investícií.

Výrazným zahraničným vplyvom sú aj prostriedky z podporných fondov EÚ. Kolektív autorov z Ekonomického ústavu SAV predpokladá, že rozvojové prostriedky na pomoc členským krajinám by sa nemali zo strany EÚ obmedziť, dokonca očakávajú zvýšenie prísunu príspevkov z EÚ vzhľadom na riešenie dopadov krízy.¹

Medzi vonkajšie faktory sa tiež zaraďuje menová politika, keďže SR pristúpila do Európskej menovej únie a je teda ovplyvňovaná Európskou centrálnou bankou. Je pravdepodobné, že bude uskutočňovať expanzívnu menovú politiku na báze znižovania úrokových mier.

Vývoj HDP

V dôsledku previazanosti slovenského hospodárstva s vývojom vonkajšieho prostredia sa viacero inštitúcií rozhodlo pre revíziu odhadovaného rastu ekonomiky. Rôzne inštitúcie majú rôzne predpoklady vývoja. V makroekonomickej prognóze MF SR z júna 2009 sa odhad vývoja HDP na rok 2009 znížil až na úroveň -6,2 % (stále ceny) (tabuľka č. 2). Podľa NBS bude úroveň HDP -4,2 %, Medzinárodný menový fond odhadol výšku HDP SR na úrovni -4,5 % a Európska komisia odhaduje -2,6 %. Vzhľadom na vysokú mieru neistoty týkajúcu sa budúcnosti sa MF SR priklonilo ku konzervatívnemu pohľadu na makroekonomický vývoj. Za týmto rozhodnutím je predovšetkým fakt, že na základe tejto prognózy vláda SR pristúpi k zmene rozpočtu verejnej správy v roku 2009.

Všetky prognostické tímy sa však zhodujú, že pokles HDP v roku 2009 a spomalenie rastu v ostatných rokoch spôsobuje oslabený zahraničný dopyt, ktorého čistý reálny príspevok k rastu ekonomiky SR bude negatívny aj v roku 2009 a 2010. V ďalších rokoch sa očakáva postupné oživenie vonkajšieho prostredia.

Tab. 2 Vývoj významných ekonomických ukazovateľov podľa MF SR

P.č.	Ukazovateľ(v %)	Skut. 2008	Prognóza			
			2009	2010	2011	2012
1	HDP, reálny rast	6,4	-6,2	1,1	3,4	4,8
2	spotreba domácností, reálny rast	6,1	-1,7	0,9	2,1	3,3
3	investície, reálny rast	6,8	-5,1	1,9	2,5	3,3
4	export tovarov a služieb, reálny rast	3,2	-19,2	-1,0	6,2	8,5

¹ KVETAN, V., RADVANSKÝ, M., PÁLENÍK, V. : Prognóza vývoja ekonomiky SR na roky 2009 – 2015, Slovenská akadémia vied, r.2009

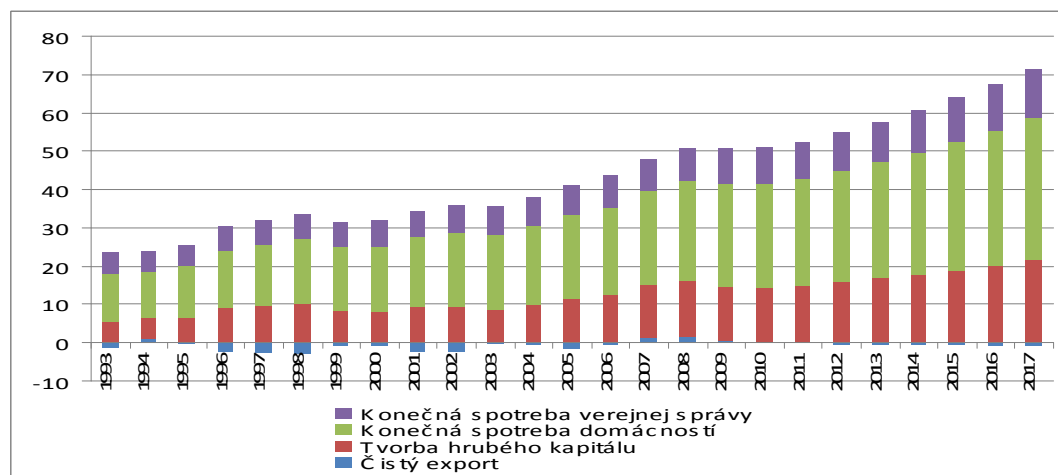
P.č.	Ukazovateľ(v %)	Skut. 2008	Prognóza			
			2009	2010	2011	2012
5	zamestnanosť (VZPS), rast	3,2	-3,2	-0,9	0,7	1,3
6	miera nezamestnanosti (VZSP)	9,6	12,5	13,4	13,2	12,6
7	reálna mzda, rast	3,3	0,3	0,2	1,4	2,2
8	inflácia (priemer ročná; HICP)	3,9	1,4	2,5	3,3	2,9
9	bežný účet, (podiel na HDP)	-6,5	-7,1	-7,3	-6,7	-5,3

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Na ekonomiku SR by mali pozitívne pôsobiť aj investície do infraštruktúry vo forme PPP projektov. Najvyšší objem by mal byť investovaný v roku 2010. Čo sa týka vývoja čistého exportu a jeho príspevku k rastu HDP, by mal byť ovplyvnený väčším než očakávaným spomalením zahraničného dopytu. Čistý export by tak mal v roku 2009 pôsobiť na ekonomický rast výrazne tlmiaco. V rokoch 2010 a 2011 by mal čistý export kladne prispieť k HDP, v dôsledku predpokladaného zlepšenia vývoja zahraničného dopytu a následnému rastu exportnej výkonnosti (graf 1). Pozitívny prínos na exportnú výkonnosť by malo mať aj spustenie výroby nového modelu automobilov.

Vplyvom značne komplikovaného vývoja globálnej ekonomiky a jeho podstatného vplyvu na ekonomiku Slovenska sa teda očakáva postupné spomalenie rastu ekonomiky. V roku 2009 pri naplnení predpokladov prognózy by mala ekonomika dosahovať negatívny rast na úrovni -0,9%.²

Graf 1 Hrubý domáci produkt a zložky jeho použitia

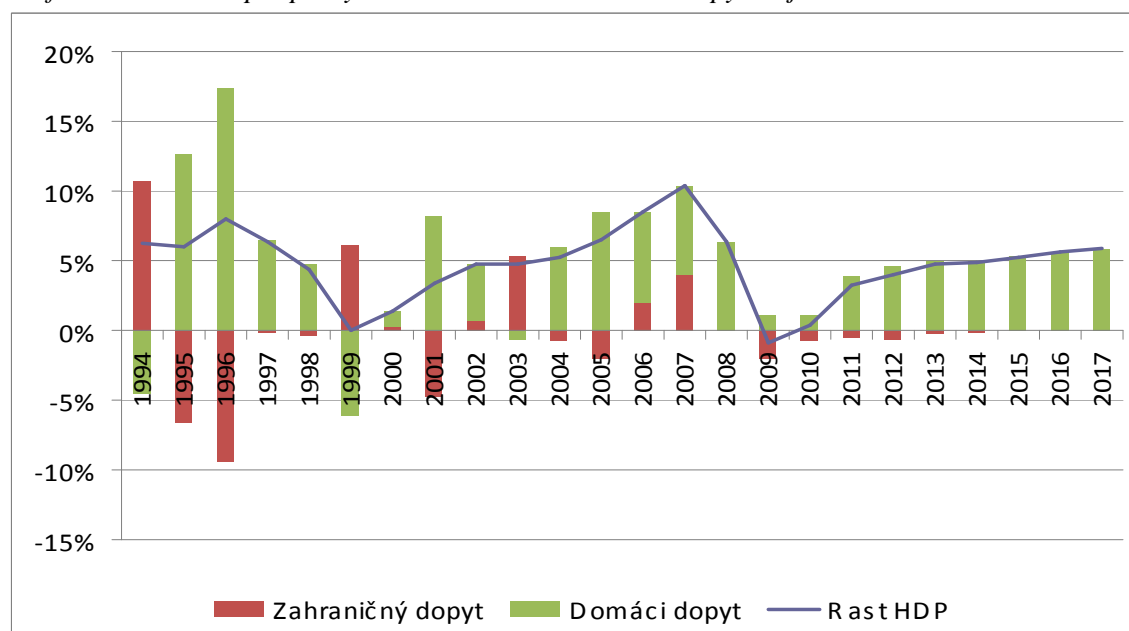

Zdroj: ŠÚ SR a modelové prepočty SAV⁵

V roku 2010 sa ešte očakáva pretrvávajúce globálne ekonomické problémy s miernym oživením v druhej polovici roka, kedy ekonomika Slovenska zareaguje miernym rastom 0,4 %. A po roku 2010 by malo nastať znovu oživenie ekonomických procesov. Zároveň sa predpokladá postupné spamätávanie svetovej ekonomiky z recesie. Vplyvom odlivu výrobných kapacít je vývoj po roku 2010 otázný a preto prognostici odhad na toto obdobie charakterizujú ako opatrný s výhľadom rastu HDP v intervale 3,0 – 0,6 % ročne (graf 2).

² KVETAN, V., RADVANSKÝ, M., PÁLENÍK, V. :Prognóza vývoja ekonomiky SR na roky 2009 – 2015, r.2009

Graf 2 Rast HDP a príspevky domáceho a zahraničného dopytu k jeho rastu

Zdroj: ŠÚ SR a modelové prepočty SAV⁵

Riziko výraznejšieho poklesu HDP predstavuje najmä neistota vo vývoji zahraničného dopytu v súvislosti s mierou dopadu a dĺžkou trvania svetovej ekonomickej krízy.

Priemysel

Priemyselná výroba je závislá od vonkajších faktorov. Aj keď hlavné sektory hospodárstva je možné považovať za trhové a dynamické, štruktúra priemyslu nie je dostatočne diferencovaná. Na Slovensku ešte stále má hlavný ekonomický význam malý počet veľkých podnikov. Prudký momentálny pokles svetového dopytu sa výrazne odzrkadlí na väčšine proexportne orientovaných podnikov, a to poklesom produkcie. Naopak vnútorný dopyt je aj naďalej výrazne uspokojovaný dovozmi. Tieto faktory budú významne vplývať na pokles produkcie a tým aj vývozov pri zároveň znížených spotrebných dovozoch, čo bude mať za následok zhoršenie obchodnej bilancie Slovenska. V roku 2009 a 2010 sa predpokladajú investície aj do automobilového priemyslu, ktoré by sa mali prejaviť v roku 2011. Takisto sa plánuje zahájenie výroby nového modelu automobilu, čo by podľa NBS malo v roku 2011 prispieť k akcelerácii ekonomiky.

Slabší zahraničný dopyt má dopad aj na odhad fixných investícií, čím sa výrazne ovplyvnila ziskovosť firiem a realizácia ich investičných zámerov. V strednodobom období NBS predpokladá mierne zvýšenie investícií do strojov a stavieb.

Bankový sektor

Bankový sektor SR mnohí ekonómovia hodnotia ako zdravý. V porovnaní s ostatnými krajinami je globálnou finančnou krízou zasiahnutý zatiaľ iba minimálne. Slovensko sa pri riešení svetovej krízy hlási ku koordinovanému prístupu, keďže súčasná kríza má celosvetový charakter a vyžaduje si komplexné a koordinované riešenie. Na zabránenie prieniku krízy na Slovensko a minimalizovanie prípadných negatívnych vplyvov boli prijaté vládou Slovenskej republiky a Národnou bankou Slovenska primerané opatrenia.

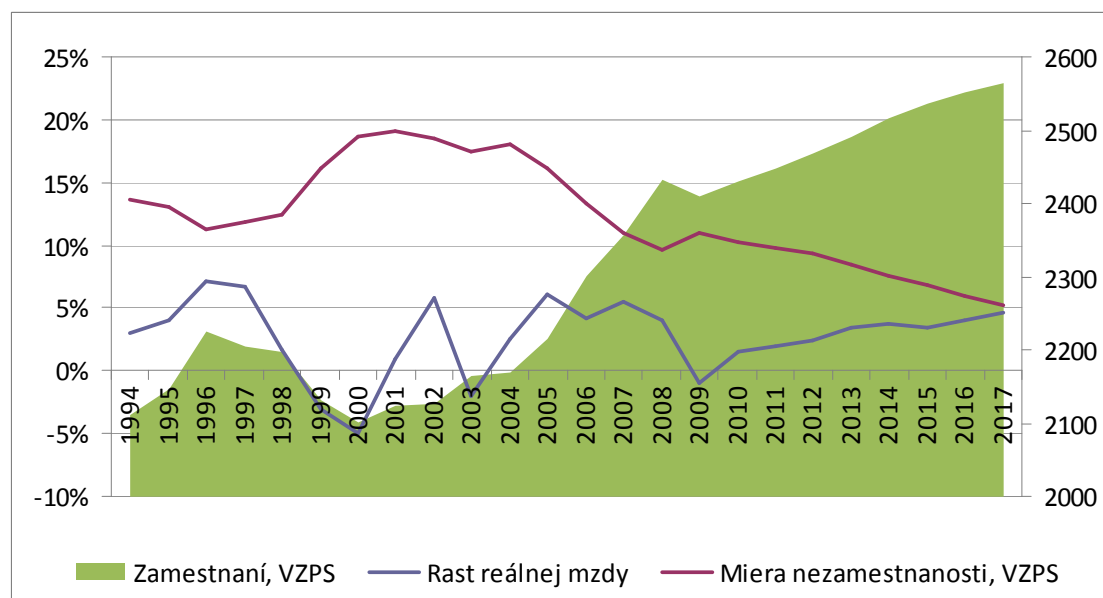
Vzhľadom na vývoj materských spoločností banky zvýšili opatrnosť pri poskytovaní podnikateľských úverov. Výrazne sa zvýšila spoluúčasť pri poskytovaní hypotekárnych úverov a úverov na developerské investície. Napriek expanzívnej menovej politike ECB sa poskytovanie úverov mierne zabrzdilo. Dá sa však povedať, že ziskovosť bankového sektora v SR kontinuálne rastie už od roku 2000, kedy bola dokončená hlavná časť reštrukturalizácie bankového sektora. Za rok 2008 dosiahol sektor čistý zisk prevyšujúci 0,5 mld. Eur.

Trh práce

Vývoj na trhu práce bude ovplyvňovaný znižovaním dopytu po práci z dôvodu poklesu dopytu najmä po produkcii priemyselných výrobkov, čo bude mať za následok postupné znižovanie výkonov služieb a ďalší pokles zamestnanosti. Ministerstvo financií SR v makroekonomickej prognóze na roky 2009 – 2012 z júna 2009 predpokladá, že medzi prepustenými by mali byť predovšetkým menej kvalifikovaní pracovníci s nižšími mzdami, preto očakávame aj menšie spomalenie rastu miezd.

Pri predpoklade návratu občanov Slovenska pracujúcich v zahraničí a stabilnej miery rastu ekonomicky aktívneho obyvateľstva by sa mala miera nezamestnanosti podľa tej istej prognózy MF SR zvýšiť na 12,5 % (graf 3), čo predstavuje aj vplyvom rastúceho podielu ekonomicky aktívneho obyvateľstva medziročný nárast o takmer 40 tisíc nezamestnaných. Týmto sa môže celkový počet nezamestnaných dostať až do výšky 300 tisíc. V ďalšom období by mal vývoj dopytu po práci kopírovať vývoj HDP, teda mierny rast.³

Graf 3 Vývoj základných ukazovateľov trhu práce

Zdroj: ŠÚ SR a modelové prepočty SAV

Vzhľadom na oslabenie dopytu po pracovnej sile a s tým súvisiaceho pomalšieho rastu zamestnanosti sa znížili očakávania rastu reálnej mzdy v celom prognózovanom období v porovnaní so začiatkom roku 2009. Čo sa týka nominálnej mzdy, bude takisto jej vývoj ovplyvnený poklesom výroby a dopytu po práci. Vplyvom expanzívnej menovej a fiškálnej politiky je možné očakávať zvýšený tlak na cenový vývoj. Hoci vláda Slovenskej republiky dozerá na rast cien spôsobený vstupom do Eurozóny, prognostici očakávajú rast cien až o 3,9 %. V dôsledku vývoja nominálnej mzdy sa teda predpokladá aj mierny prepad reálnej mzdy o -1,0 %.

Plán obnovy hospodárstva SR

Dňa 9. februára 2009 schválila vláda SR „Návrh tretieho súboru opatrení na zmiernenie dopadov hospodárskej krízy“, ktorý pozostáva z 24 opatrení, z toho päť makroopatrení a 19 mikroopatrení. Navrhované opatrenia sú zamerané predovšetkým na podporu dopytu, keďže príčinou súčasnej krízy je nízky agregátny dopyt a podľa vlády SR účinnými nástrojmi môžu byť len opatrenia, ktoré zvýšia spotrebu a investície. Opatrenia na podporu agregátneho dopytu sú doplnené ďalšími opatreniami na zlepšenie podnikateľského prostredia, ktorých účelom je vytvoriť vhodné prostredie pre opätovný dynamický rast slovenskej ekonomiky v čase, kedy sa začne globálna ekonomika opäť oživovať.

³ KVETAN, V., RADVANSKÝ, M., PÁLENÍK, V.: Prognóza vývoja ekonomiky SR na roky 2009 – 2015, r. 2009

Ministerstvo financií SR predložilo v apríli 2009 Program stability Slovenska na roky 2008 až 2012, kde je v strednodobom horizonte prezentovaný vývoj fiškálnej pozície, predpokladaný vývoj ekonomiky a popis opatrení rozpočtovej a hospodárskej politiky na dosiahnutie cieľov programu, ako i analýzy vplyvu zmien v ekonomických predpokladoch na rozpočtovú pozíciu a dlh verejných financií. V uvedenom dokumente sa nachádzajú aj najdôležitejšie opatrenia prijaté vládou SR vrátane vyčíslenia dopadu na rozpočtové náklady v rokoch 2009 a 2010, ktoré zobrazuje tabuľka č. 3.

Tab. 3 Prehľad opatrení na zmiernenie dopadov hospodárskej krízy (v mil. Eur)

Číslo	Názov - popis	Rozpočtové náklady v rokoch 2009 a 2010					Účinnosť
		RVS		Fondy EÚ	Iné	Spolu*	
		ESA95	cash				
1.	Zvýšenie nezdaniteľnej časti základu dane u DPFO a zvýšenie zamestnaneckej prémie	367	337	-	367		1.3.2009 - 31.12.2010
2.	Zníženie sadzby poistného do rezervného fondu solidarity pre povinne dôchodkovo poistenú SZČO zo 4,75 % na 2 %	40	40	-	-	40	1.4.2009 - 31.12.2010
3.	Skrátenie lehoty na vrátenie nadmerných odpočtov u DPH zo 60 dní na 30 dní	2	511	-	-	511	1.4.2009
4.	Zmeny týkajúce sa odpisovania majetku (úprava vstupnej ceny, zrýchlené odpisovanie a komponentné odpisovanie)	34	13	-	-	34	1.3.2009
5.	Zmeny v daňovej oblasti týkajúce sa podnikateľského prostredia (odpočet DPH v neskoršom zdaňovacom období, skupinová registrácia DPH, spätná registrácia a zjednodušenie daňovej evidencie pre malých podnikateľov)	0	0	-	-	0	1.3.2009 (daň z príjmov), 1.4.2009 (DPH)
6.	Zjednodušenie legislatívnych podmienok pre vytváranie a udržanie sociálnych podnikov s dôrazom na vytváranie obecných sociálnych podnikov	34	34	195	-	229	1.3.2009 - 31.12.2010
7.	Príspevok vo výške odvodov zamestnávateľovi, ktorý obmedzí prevádzkovú činnosť tak, že nebude zamestnancom prideľovať prácu v rozsahu najmenej 4 % ustanoveného týždenného pracovného času, najdlhšie na dobu 60 dní	28	28	-	-	28	1.3.2009 - 31.12.2010
8.	Príspevok ku mzde zamestnancom, ktorí boli doteraz nezamestnaní a sami si našli zamestnanie	4	4	21	-	25	1.3.2009 - 31.12.2010
9.	Zvýšenie príspevku na dochádzku za prácou mimo miesta trvalého bydliska	2	2	10	-	11	1.3.2009 - 31.12.2010
10.	Príspevok pre nové samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO), ktoré boli doteraz nezamestnané	5	5	6	-	11	1.3.2009 - 31.12.2010
11.	Príspevok pre zamestnávateľa na nového zamestnanca ktorý bol nezamestnaný vo výške menej než 142 Eur v bratislavskom kraji a menej než 284 Eur v ostatných krajoch	2	2	10	-	12	1.3.2009 - 31.12.2010
12.	Stimuly pre výskum a vývoj vykonávaný podnikateľmi (dotácia zo štátneho rozpočtu a úľava na dani z príjmov	100	66	-	-	100	Od roku 2009
13.	Financovanie konkrétnych projektov výskumu a vývoja	6	6	-	-	6	Od roku 2009
14.	Stimuly pre malé a stredné podniky (MSP) - dotácia zo štátneho rozpočtu na programy zamerané na	8	8	-	-	8	Od roku 2009

Číslo	Názov - popis	Rozpočtové náklady v rokoch 2009 a 2010					Účinnosť
		RVS		Fondy EÚ	Iné	Spolu*	
		ESA95	cash				
	pomoc existujúcim a vznikajúcim MSP						
15.	Dotácia zo štátneho rozpočtu, granty z Medzinárodného fondu na podporu odstavenia J. Bohuníc a úvery EBRD na programy zamerané na zvýšenie energetickej efektívnosti a zlepšenie energetickej infraštruktúry	8	8	-	125	133	Od roku 2009
16.	Program Obnovme si svoj dom	10	10	-	-	10	Od roku 2009
17.	Memorandum o spolupráci a o výmene informácií v oblasti spolufinancovania malých a stredných podnikateľov	0	0	-	-	0	15.1.2009 - 31.12.2010
18.	Zvýšenie základného imania SZRB o 33 mil. Eur, Eximbanky o 11 mil. Eur, navýšenie prostriedkov vo fondoch Eximbanky o 30 mil. Eur a príprava čerpania úverovej linky od EIB v objeme 50 mil. Eur za účelom rozvoja a financovania programov pre MSP	0	74	-	50	124	V roku 2009
19.	Dotácia na nákup nového automobilu za podmienky likvidácie starého vozidla	31	55	-	-	55	9.3.2009 - 31.12.2009
20.	Poskytnutie návratnej finančnej výpomoci ŽS Cargo, a.s. a Železničiam SR	0	236	-	-	236	V roku 2009
Spolu		680	1 439		242	175	1 940
Pozn.: *do celkových nákladov jednotlivých opatrení sa z údajov rozpočtu verejnej správy započítavala vždy vyššia suma, čo v lepšej miere odzrkadľuje vynaložené náklady na dané opatrenia							

Zdroj: MF SR

Fiškálna politika

Finančná a hospodárska kríza v slovenskej ekonomike má dopad aj na fiškálnu politiku. Nepriaznivý vývoj makroekonomického prostredia sa premieta aj do vývoja cyklicky senzitivných položiek rozpočtu verejnej správy (tabuľka č. 4), čo znamená do znížených daňových a odvodových príjmov a zvýšených výdavkov na dávky v nezamestnanosti a štátne sociálne dávky. Očakávané makroekonomické dopady horšieho makroekonomického vývoja nevytvárajú priestor na realizáciu dodatočných krátkodobých protikrizových opatrení s negatívnym vplyvom na deficit verejnej správy.

Vzhľadom na skutočnosť, že hlavným faktorom znižovania ekonomickej aktivity je pokles zahraničného dopytu, sú možnosti Slovenska stimulovať ekonomický rast značne obmedzené. V krátkodobom horizonte je teda možné len zmierniť dopady krízy prostredníctvom stabilizačnej fiškálnej politiky. Vláda SR z tohto dôvodu pre zabezpečenie makroekonomickej rovnováhy má prioritu v neprehľbovaní deficitu verejnej správy a po roku 2009 začne s postupnou konsolidáciou rozpočtu verejnej správy smerom k vyrovnanému rozpočtu. Snahou je pritom zosúladiť nový fiškálny rámec s cieľmi prezentovanými v Programe stability SR, ktorý bol schválený dňa 29. apríla 2009 (uzn. 316/2009).

Vláda SR podnikla patričné kroky na zmiernenie dopadov finančnej krízy na ekonomiku SR a prijala súbor opatrení v troch etapách; 1. balík v novembri 2008, 2. a 3. balík vo februári 2009. Medzi opatrenia, ktoré majú okamžitý účinok a najvyšší príspevok k rastu HDP v roku 2009 MF zaraďuje také opatrenia, ktoré stimulujú agregátny dopyt okamžite, čím prispievajú k ekonomickému rastu v relatívne krátkom čase. Do tejto skupiny opatrení patrí prehodnotenie salda verejnej správy na roky 2009 až 2011, zrýchlenie čerpania fondov EÚ a realizácia veľkých investičných projektov.

Tab. 4 Fiškálny impulz v roku 2009 (ESA 95,0 % HDP)

	2008E	2009B
1. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté	-2,2	-3,0
2. Cyklická zložka	0,5	-0,2
3. Jednorazové efekty	-0,3	0,4
4. Vplyv zavedenia 2. piliera dôchodkového systému	-1,3	-1,1
5. Platené úroky	-1,2	-1,4
6. Cyklicky upravené primárne saldo o jednorazové efekty a 2.pilier (1-2-3-4-5)	0,1	-0,8
7. Vplyv vzťahov s EÚ	0,6	1,8
8. PPP projekty - cestná infraštruktúra	-	0,4
9. Agregátne saldo vrátane EÚ efektu a PPP projektov (6-7-8)	-0,6	-3,0
10. Fiškálny impulz	-	-2,4
<i>p.m. Produkčná medzera</i>	<i>1,7</i>	<i>-0,6</i>
(+ reštrikcia, - expanzia)	<i>Zdroj: MF SR</i>	

Tabuľka č. 4 ukazuje, že v roku 2009 bude mať fiškálna politika expanzívny proticyklický charakter s príspevkom 2,4 % HDP. Nevyhnutnou podmienkou naplnenia tohto scenára je však úspešnosť čerpania fondov EÚ na úrovni rozpočtovaných hodnôt a spustenie výstavby diaľnic prostredníctvom projektov PPP v plánovanom rozsahu. Priestor na zvýšenie fiškálneho impulzu je vytvorený spustením dostavby jadrovej elektrárne Mochovce v roku 2009.

Ďalšou skupinou opatrení sú opatrenia s neutrálnym fiškálnym dopadom v roku 2009. Patria sem opatrenia, ktoré sa už implementovali, majú za cieľ zlepšiť podnikateľské prostredie a agregátny dopyt, avšak sú viazané výdavkami verejnej správy. Jedná sa o opatrenia ako zvýšenie nezdaniteľnej časti základu dane u Dane z príjmu fyzických osôb, zvýšenie zamestnaneckej prémie, skrátenie lehoty na vrátenie nadmerných odpočtov DPH, úprava vstupnej ceny pri hmotnom a nehmotnom majetku pri dani z príjmov a zmeny v podnikateľskom prostredí v daňovej oblasti.

Opatrenia, ktoré čakajú ešte len na implementáciu alebo ich implementácia prebehla, ale ich dopad sa bude kvantifikovať až keď dôjde k realizácii efektov, sú zamerané hlavne na ponukovú stránku ekonomiky. Spadajú sem opatrenia: zvýšenie základného imania SZRB (Slovenská záručná a rozvojová banka) a EXIM banky, zníženie administratívnych bremien, podpora širokopásmového internetu, spolupráca so Slovenskou bankovou asociáciou a i.. Tieto opatrenia sú primárne zamerané na prístup podnikateľskej sféry ku kapitálu a celkové zlepšenie podnikateľského prostredia.

Štrukturálna politika

Makroekonomické politiky zabezpečujú stabilitu ekonomického prostredia a štrukturálne politiky prispievajú k zvyšovaniu ekonomického potenciálu, zdravému ekonomickému vývoju a v konečnom dôsledku k rastu životnej úrovne obyvateľov. Strategickým dokumentom SR v oblasti štrukturálnych politík je Národný program reforiem, ktorého znenie na roky 2008 až 2010 schválila vláda v októbri 2008. Opatrenia Národného programu reforiem SR vychádzajú zo zámerov definovaných v Modernizačnom programe Slovensko 21. Základným predpokladom úspešnej realizácie opatrení je zabezpečené financovanie úloh a súlad so strednodobým fiškálnym rámcom verejnej správy.

Hlavnou prioritou vlády SR v oblasti výskumu, vývoja a inovácií je inštitucionálna reforma. Plánuje sa zvýšiť podiel účelového a grantového financovania vedy a techniky, výraznejšie sa podporia projekty, ktoré sú čiastočne financované z medzinárodných resp. zo súkromných zdrojov.

V oblasti vzdelávania vláda SR pripravuje vytvorenie profesne orientovaných vysokoškolských študijných programov, ktoré by mali absolventov pripravovať na výkon povolania. V záujme trvalo udržateľného rozvoja vysokého školstva a uľahčenia vstupu do akademického prostredia sa plánujú riešiť problémy so získavaním a udrzaním kvalitných vysokoškolských učiteľov a

výskumných pracovníkov. V najbližších rokoch vláda SR plánuje na vysokých školách generačnú výmenu, ktorá má prispieť k zvýšeniu kvality vzdelávania.

V oblasti zamestnanosti sa pripravuje zavedenie flexibility pracovného času, ktorá by mala byť výhodná pre zamestnancov a uľahčí im zladovanie pracovného a rodinného života. Na nezamestnaných občanov a občanov s nízkym príjmom je zameraná zamestnanecká prémia, ktorá už bola zavedená do praxe a jej cieľom je zvýšiť zamestnanosť dlhodobo nezamestnaných a zlepšiť sociálnu situáciu nízkopríjmových zamestnancov.

V oblasti podnikateľského prostredia sa zrealizuje viacero dôležitých opatrení, ktorých cieľom je zlepšiť podnikateľské prostredie prostredníctvom zníženia administratívneho zaťaženia, skvalitnenia služieb verejnej správy a zvýšenia transparentnosti. Dôraz bude kladený na informatizáciu verejnej správy. Na zvyšovanie transparentnosti výrazne regulovaných trhov (stredoškolské a vysokoškolské vzdelávanie, zdravotné poistenie, poskytovanie zdravotnej starostlivosti, bankové a úverové produkty, telekomunikácie a sieťové odvetvia) nebol doteraz regulačný rámec zameraný. Zavedie sa povinnosť zbierať, spracovávať a v prehľadnej a porovnateľnej forme sprístupňovať verejnosti, iným platiteľom a regulačným orgánom informácie potrebné pre efektívne fungovanie týchto trhov.

Krátkodobé priority

Krátkodobý strategický cieľ vlády SR na riešenie dopadov globálnej ekonomickej krízy je maximálne možné zmiernenie jej negatívnych dopadov na slovenskú ekonomiku a spoločnosť. Z pohľadu hospodárstva je tento cieľ možno špecifikovať ako zmiernenie poklesu tvorby HDP v priemysle a službách a udržanie maximálne možnej zamestnanosti.

Krátkodobé priority sú zamerané prioritne na dopytovú stránku reálnej ekonomiky a v menšej miere na ponukovú a na krátkodobé faktory hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Medzi takéto priority patrí:

- podpora domáceho dopytu,
- uľahčenie prístupu k finančným zdrojom pre dobré projekty a životaschopné malé a stredné podniky,
- zvýšenie podpory vývozu s osobitným zreteľom na mimoeurópske teritória, ktoré sú menej postihnuté globálnou ekonomickou krízou.

Dlhodobé priority

Dlhodobý strategický cieľ vlády SR na riešenie problémov súvisiacich s prekonaním dopadov globálnej ekonomickej krízy by mal vychádzať z vízie hospodárskeho a sociálneho rozvoja SR uvedenej v Národnom strategickom referenčnom rámci pri zohľadnení implikácií vyvolaných globálnou ekonomickou krízou. Dlhodobé priority sa zvyčajne dotýkajú hlavne ponukovej stránky reálnej ekonomiky. Okrem toho by mali byť zamerané ako na procesy súvisiace s inováciami a aplikovaným výskumom, tak aj na ďalšie dlhodobé faktory hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Medzi takéto priority predovšetkým patrí:

- zvyšovanie konkurencieschopnosti podnikov najmä prostredníctvom inovácií,
- znižovanie energetickej náročnosti ekonomiky a zavádzanie progresívnych technológií v energetike,
- zvyšovanie konkurencieschopnosti a výkonnosti cestovného ruchu,
- monitorovanie trhu a vylepšovanie jeho kvality,
- skvalitňovanie podnikateľskej funkcie štátu a zvyšovanie rentability štátnych aktív.

Príloha 7.4**Posúdenie – odhad súčasnej úrovne návratnosti nákladov na vodohospodárske služby**

Posúdenie – odhad návratnosti nákladov za roky 2004, 2005, 2006, 2007 a 2008 bolo uskutočnené na zásobovanie, dodávku a distribúciu pitnej vody a na čistenie a odvádzanie odpadovej vody. RSV požaduje posúdenie návratnosti nákladov minimálne na tieto dve vodohospodárske služby. Návratnosť nákladov na tieto vodohospodárske služby bola posudzovaná za vodárenské spoločnosti, ktoré sú majoritným poskytovateľom týchto služieb. Okrem nich sú tieto služby poskytované aj samostatne obcami alebo inými subjektmi (prevádzkovateľmi verejných vodovodov a verejných kanalizácií), ich podiel je menšinový a v súčasnosti nie sú k dispozícii údaje za ne.

Podľa RSV je žiaduce posúdenie aj ďalších vodohospodárskych služieb, pokiaľ ich má členský štát zadefinované. Preto bola posudzovaná návratnosť nákladov aj na ďalšie definované vodohospodárske služby – poskytované sektorom povodí, t.j. vodohospodárske služby súvisiace s využívaním vodného toku, ktorými sú: využívanie hydroenergetického potenciálu (HEP), využívanie energetickej vody a odbery povrchovej vody (za roky 2005 a 2006). Ich poskytovateľom je správca vodohospodársky významných vodných tokov a vodohospodárskeho manažmentu povodí - SVP, š.p., Žilina a platby za ne sú rovnako ako za vodohospodárske služby spojené so zásobovaním pitnou vodou a odvádzaním a čistením odpadových vôd – regulované Úradom pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) na základe každoročne vydávaného výnosu. Sektor správy drobných vodných tokov nebol do výpočtu návratnosti zahrnutý. Väčšina drobných vodných tokov je v správe SVP, š. p., Žilina; k ostatným správcom patria Lesy, š. p., Vojenské lesy a iní menej významní správcovia. Za sektor drobných tokov nie sú k dispozícii údaje potrebné k výpočtu návratnosti, ale tiež sa predpokladá, že príjmy od užívateľov vody sú veľmi nízke, preto ani nemá význam tento sektor zahŕňať do posudzovania miery návratnosti nákladov.

Za účelom hĺbkovej analýzy vodohospodárskych služieb poskytovaných SVP, š. p. Žilina (ako správcom vodohospodársky významných vodných tokov a vodohospodárskeho manažmentu povodí) boli najprv skúmané činnosti, ktoré sa označujú ako využívanie vody a ich odlíšenie od služieb, ktoré sú v SR definované ako vodohospodárske služby. Z hĺbkovej analýzy súčasného stavu z hľadiska financovania vodohospodárskych služieb poskytovaných SVP, š. p. a pokrývania nákladov na ne (jedná sa o vodohospodárske služby, platby za ktoré podliehajú regulácii ÚRSO) vyplynulo, že zadefinovanie ďalších činností SVP, š. p. ako vodohospodárske služby, ako aj prípadné budúce (pravdepodobne nevyhnutné) zvýšenie, resp. i prebudovanie existujúcich platieb za vodohospodárske služby v súčasnosti vymedzené spôsobí narušenie terajšieho, relatívne fungujúceho systému financovania nákladov na tieto služby v SVP, š. p. Analýza však ukazuje, že toto súčasné financovanie je „na hrane možností“, nakoľko prostriedky poskytované zo štátneho rozpočtu sú nedostatočné.

Podrobnejšie informácie k uvedeným okruhom problémov sú obsahom správ: „Pokryvanie nákladov za vodohospodárske služby v zmysle RSV“, 2007 a „Špecifikácia definície vodohospodárskych služieb v zmysle RSV“, 2008 sprístupnených na webovej stránke: www.vuvh.sk/rsv.

Do analýzy návratnosti nákladov nie je zahrnutá protipovodňová ochrana, závlahová voda, ani zabezpečenie plavebných podmienok na tokoch, ktoré patria k tzv. službám vo verejnom záujme a nie sú to platené vodohospodárske služby.

Údaje potrebné pre posúdenie návratnosti nákladov sú: náklady, tržby a dotácie. Dotácie sú jedným z faktorov, ktorý ovplyvňuje mieru návratnosti nákladov (v prípade poskytnutých dotácií užívatelia vody nehradia v cene všetky náklady). Preto pri výpočte návratnosti nákladov sú tržby za vodohospodárske služby znížené o dotácie. Do výpočtu miery návratnosti nákladov na platené vodohospodárske služby sa brali do úvahy len prevádzkové náklady. Prevádzkové náklady sú zahrnuté do objemu ekonomicky oprávnených nákladov, ktoré sa predkladajú na ÚRSO pre účel schválenia cien regulovaných vodohospodárskych služieb na každý rok. Investičné náklady sú vyjadrené v ročných prevádzkových nákladoch v položke odpisy (sú to investície ukončené, ktoré sú už zaradené do DHM); investície ešte neukončené sa v bežnom roku nepremietajú do prevádzkových nákladov.

Analýza návratnosti nákladov na vodohospodárske služby týkajúce sa zásobovania pitnou vodou, odvádzania a čistenia odpadovej vody a na vodohospodárske služby spojené s využívaním vodného toku bola uskutočnená v prvej etape na národnej úrovni a tiež podľa správnych území povodí (Dunaj a Dunajec a Poprad). V ďalšej etape bol doplnený odhad návratnosti nákladov pre jednotlivé čiastkové povodia, vymedzené v SR v § 11 novely zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách.

Miera návratnosti nákladov na vodohospodárske služby súvisiace s využívaním vodného toku bola tiež vyjadrená za sektor priemyslu, nebola vyjadrená za sektor poľnohospodárstva (sektor poľnohospodárstva v SVP, š. p. reprezentuje len položka závlahová voda, pričom odber povrchových vôd na závlahy nie je spoplatnený).

Za vodárenské spoločnosti, za ktoré bola posudzovaná návratnosť nákladov na vodohospodárske služby ako za majoritného poskytovateľa týchto služieb, členenie na sektory domácnosti, priemysel a poľnohospodárstvo k dispozícii nie je (prevažná väčšina vodárenských spoločností má členenie len na sektory „domácnosti“ a „ostatní odberatelia“).

Príloha 7.5**Pojmy súvisiace s implementáciou článku 9 RSV, ktoré je nevyhnutné z pohľadu realizovaných vodohospodárskych služieb vziať do úvahy**

Nóvum, ktoré RSV prináša, je požiadavka brať do úvahy *celkové náklady* vodohospodárskych služieb, pozostávajúce z *finančných nákladov a nákladov na životné prostredie a nákladov na vodné zdroje*.

Finančné náklady vodohospodárskych služieb

Finančné náklady vodohospodárskych služieb predstavujú náklady, ktoré musia niesť poskytovatelia týchto služieb. Pozostávajú z fixných a variabilných nákladov.

Fixné náklady sú nezávislé od objemu poskytovanej služby. Ich podiel z celkových nákladov na poskytovanie vodohospodárskych služieb je veľmi vysoký, predstavuje až 70 – 80 %. K týmto nákladom patria napr. náklady na údržbu infraštruktúry (potrubia, nádrže, čerpace zariadenia), ale tiež osobné náklady, ktoré sú taktiež vo veľkej miere nezávislé s prevádzkovým výkonom. Do fixných nákladov spadajú aj odpisy (predstavujúce opotrebovanie používaných investičných zariadení), ale aj napr. úroky.

Variabilné náklady sú závislé od objemu poskytovaných služieb, t.j. od objemu dodávanej pitnej vody a objemu odvádzanej a čistenej odpadovej vody, resp. od objemov ďalších vodohospodárskych služieb. Tieto náklady z celkových nákladov predstavujú len cca 20 až 30 %. Patria k nim napr. spotreba materiálu, spotreba energií.

Odpisy ako oprávnená kalkulačná položka vodohospodárskych služieb

Odpisy hmotného a nehmotného majetku predstavujú dôležitú kalkulačnú položku v tzv. ekonomicky oprávnených nákladoch vodohospodárskych služieb, ktoré vchádzajú do ceny vody (rozsah a štruktúra ekonomicky oprávnených nákladov stanovuje v SR Úrad pre reguláciu sieťových odvetví – ÚRSO na základe svojho každoročne vydávaného výnosu; zoznam kalkulačných nákladových položiek na dodávku pitnej vody a na odvedenie a čistenie odpadovej vody je v prílohe č. 7.7). Pri hmotnom majetku sa za oprávnené pokladajú rovnomerné odpisy hmotného majetku najviac vo výške ustanovenej z. č. 595/2003 Z. z o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a pri nehmotnom majetku sa za oprávnené náklady považuje ročný odpis vo výške 25 % z obstarávacej ceny nehmotného majetku. Odpisy z hmotného majetku vyjadrujú technické a ekonomické opotrebovanie používaného investičného zariadenia. Zákon o dani z príjmov stanovuje výšku ročných odpisov a tieto sú rozdelené na celú dobu predpokladanej životnosti zariadenia.

Keďže sú odpisy oprávnenou kalkulačnou položkou, ktorá je zahrnutá do ceny vodohospodárskej služby (napr. do ceny dodávanej pitnej vody), majú vplyv na jej výšku. Takto sa vlastne užívatelia služby vodného (napr. domácnosti) podieľajú prostredníctvom ročných odpisov zakalkulovaných do ceny vodného na refinancovaní existujúcich, t.j. v súčasnosti používaných investičných zariadení v procese poskytovania tejto vodohospodárskej služby.

Náklady na životné prostredie (environmentálne) a náklady na vodné zdroje ako súčasť celkových nákladov vodohospodárskych služieb

Náklady na životné prostredie a náklady na zdroje patria k tzv. externým nákladom alebo nákladom ekonomickým, ktoré vznikajú prostredníctvom ekonomických činností. Náklady na životné prostredie sa vzťahujú k znižovaniu kvality životného prostredia, teda ku škodám pôsobeným na životnom prostredí. Náklady na zdroje sa vzťahujú k znižovaniu, úbytku využiteľných vodných zdrojov v dôsledku iných užívaní (tretími osobami).

Vo vzťahu k vodohospodárskym službám vznikajú náklady na životné prostredie napr. znečisťovaním vôd v dôsledku vypúšťania odpadových vôd. Za náklady na zdroje možno považovať napr. náklady vzťahujúce sa k zredukovaniu podzemných vôd v dôsledku ich nadmerného čerpania. Snaha predísť takýmto nákladom na životné prostredie a na zdroje nesie so sebou tiež náklady (napr. na čistiarnu odpadových vôd – s požadovanou úrovňou čistenia). Poskytovateľom vodohospodárskych

služieb môžu vzniknúť tiež dodatočné náklady, ktoré spôsobia tretie osoby v kategórii nákladov na životné prostredie a na zdroje (napr. úprava znečistenej surovej vody na pitnú vodu, alebo keď napr. musia byť uzatvorené zdroje podzemnej vody v dôsledku znečistenia).

RSV požaduje, aby pri vodohospodárskych službách boli náklady na životné prostredie a na zdroje uhradené tými, ktorí ich spôsobujú. Teda aby tieto náklady boli v cene za vodohospodárske služby *internalizované*. Toto by mohol byť stimul k efektívnemu a šetrnému zaobchádzaniu s vodnými zdrojmi. I keď v SR sú náklady na životné prostredie už v značnej miere napr. v cenách za odpadovú vodu zahrnuté, nie je v súčasnosti možné definitívne zhodnotiť, či miera zahrnutia je dostatočná vzhľadom na požiadavku článku 9 RSV. Táto otázka bude musieť byť skúmaná v nasledujúcom období. Pôjde o zmapovanie vzťahu medzi výškou „internalizácie“ v cene a mierou znečistenia.

Pokiaľ ide o náklady na zdroje, v SR nebudú predstavovať zvlášť významnú položku, pretože všetky využiteľné vodné zdroje sú štátom obhospodarované a regulované, z čoho plynie, že sú rovnomerne využívané a čerpané.

Okrem internalizovaných poplatkov za vypúšťané odpadové vody v cene za odvedenie a čistenie odpadových vôd existujú v SR aj ďalšie ekonomické nástroje, ktoré pri vodohospodárskych službách majú účinok na životné prostredie. Sú to napr. platby za využitie hydroenergetického potenciálu z vodného toku a platby za odber energetickej vody z vodného toku v súčasnosti v SR používané v oceňovaní vodných zdrojov. Ekonomickým nástrojom sa venuje pozornosť v osobitnej časti.

S implementáciou článku 9 RSV súvisia tiež ďalšie pojmy, ktoré treba vziať do úvahy:

- **Podmienky vo vodoprávných a integrovaných povoleniach,**
- **Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd,**
- **Náklady na kompenzácie poľnohospodárov za znevýhodnené hospodárenie v ochranných pásmach vodárenských zdrojov.**

Jednotlivé pojmy sú popísané v ďalšom texte.

Vodoprávne a integrované povolenia

Povolenia na odbery vôd z povrchových a podzemných vôd, ako aj na vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd obsahujú určité podmienky, ktoré musia byť dodržané, čo prispieva k ochrane vodného životného prostredia. Napr. povolenia na vypúšťanie odpadových vôd, ktoré obsahujú prioritné látky a látky relevantné pre SR sa vydávajú najviac na štyri roky a sú tak pravidelne prehodnocované. Pri povoleniach na odbery vôd z vodného toku je orgán štátnej vodnej správy viazaný prietokom vody na vodnom toku (ktorý ešte umožňuje všeobecné užívanie povrchových vôd a zabezpečuje funkcie vodného toku a zachovanie vodných ekosystémov v ňom, t. j. „minimálny zostatkový prietok“). Pri povoleniach na odbery podzemných vôd je orgán štátnej vodnej správy viazaný hladinou podzemnej vody (ktorá ešte umožňuje trvalo udržateľné využívanie vodných zdrojov a riadnu funkciu vodných útvarov s nimi súvisiacich, t. j. „minimálnu hladinu podzemných vôd“). Z uvedeného vyplýva, že podmienky stanovené vo vodoprávných povoleniach vlastne napomáhajú predchádzať škodám na životnom prostredí (t. j. vzniku nákladov na životné prostredie), ale predchádzať i tomu, aby využiteľné vodné zdroje boli čerpané tretími osobami, ktoré povolenie nemajú (t. j. predchádzať vzniku nákladov na zdroje).

Pred vydaním povolenia môžu vzniknúť náklady typu „náklady na predídanie environmentálnym nákladom“, akým sú napr. náklady na znalecký posudok, ktorý musí byť predložený ako súčasť podkladov k povoleniu. Tento druh nákladov môže vzniknúť aj po vydaní povolenia, napr. na monitoring alebo ochranné opatrenia.

Cieľ predchádzania environmentálnym nákladom cestou preventívnych opatrení, ktorých účelom je predísť alebo minimalizovať bezprostrednú hrozbu environmentálnej škody, sleduje zákon č. 359/2007 Z. z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd; nápravnými opatreniami podľa tohto zákona sa rozumejú opatrenia, ktorých účelom je obnova, regenerácia alebo nahradenie poškodených prírodných zdrojov alebo ich zhoršených funkcií, alebo zabezpečenie rovnocennej náhrady za tieto zdroje alebo funkcie. Podľa zákona č. 359/2007 Z. z., § 3 za environmentálnu škodu zodpovedá prevádzkovateľ, ktorý ju spôsobil svojou pracovnou činnosťou podľa § 1 ods. 2 písm. d/ (vypúšťaním odpadových vôd do povrchových vôd alebo podzemných vôd, ktoré vyžaduje povolenie podľa zákona

č. 364/2004 Z. z. o vodách), *písm. e/* (vypúšťaním znečisťujúcich látok do povrchových vôd alebo do podzemných vôd alebo injektážou znečisťujúcich látok do podzemných vôd podľa zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách), *písm. f/* (odberom vody a vzdúvaním vody podľa zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách). Pre vodohospodárske služby je aplikovateľné písm. f/. Náklady na preventívne a nápravné opatrenia podľa tohto zákona znáša prevádzkovateľ. Ak sa nepodariť dosiahnuť tento cieľ predchádzania environmentálnym nákladom a nákladom na zdroje, je možné uplatniť zákon o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z..

Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd

V SR sú zavedené poplatky za vypúšťanie odpadových vôd (t.j. za znečistenie) (NV č. 755/2004 Z. z.), ktoré sú environmentálnymi nákladmi a majú úlohu stimulačného ekonomického nástroja v zmysle požiadaviek čl. 9 RSV.

Medzi návrhmi ďalších ekonomických nástrojov je aj návrh *poplatku z objemu vypúšťaných odpadových vôd do povrchových vôd*, ktorý sa vypočíta vynásobením objemu vypúšťaných odpadových vôd za kalendárny rok navrhovanou sadzbou 0,017 Eur za m³ (0,5 Sk/m³).

Navrhované poplatky i daň sú úhradou environmentálnych nákladov.

Náklady na kompenzácie poľnohospodárov za znevýhodnené hospodárenie v ochranných pásmach vodárenských zdrojov

V SR orgán štátnej vodnej správy rozhodnutím o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja určí nielen ich hranice, ale aj spôsob ich ochrany, najmä zákazy alebo obmedzenia činnosti, ktoré poškodzujú alebo ohrozujú množstvo a kvalitu vody alebo zdravotnú bezchybnosť vody vodárenského zdroja. Medzi takéto zákazy a obmedzenia patrí napr. obmedzenie hnojenia, alebo zákaz používania prostriedkov na ochranu rastlín. V SR zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách v § 32 ustanovuje náhradu majetkovej ujmy, ktorá patrí vlastníkom pozemkov v primeranom a preukázateľnom rozsahu, za preukázané obmedzenie užívania pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov.

Vodárenské spoločnosti, ako poskytovatelia vodohospodárskej služby dodávky pitnej vody, ktorí uskutočňujú odbery vody v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, vyplácajú náhradu majetkovej ujmy v zmysle predchádzajúceho textu. Na druhej strane je ale náhrada majetkovej ujmy ekonomicky oprávneným nákladom poskytovateľa dodávky pitnej vody, ktorý si uplatňuje v svojom návrhu ceny za pitnú vodu, ktorý schvaľuje ÚRSO. Z uvedeného vyplýva, že náhradu majetkovej ujmy možno považovať za druh environmentálneho nákladu, ktorý je internalizovaný do ceny pitnej vody.

V súčasnosti však nie je k dispozícii informácia o tom, na akej časti ochranných pásiem vodárenských zdrojov sú náhrady majetkovej ujmy vlastníkmí pozemkov požadované a realizované a taktiež nie je k dispozícii suma vyplatených náhrad.

Príloha 7.6**Návrh nových mechanizmov na zabezpečenie úhrady nákladov na vodohospodárske služby**

V zmysle zavedenia stimulačnej cenovej politiky podľa čl. 9 RSV, berúc do úvahy princíp „užívateľ a znečisťovateľ platí“, sa do budúcnosti navrhuje:

- a) *prehodnotiť poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd, predpokladom k tomu je:*
 1. *prehodnotiť rozsah znečisťujúcich látok - rozšíriť rozsah znečisťujúcich látok vo vode, prípadne vylúčiť niektoré znečisťujúce látky z povinnosti spoplatnenia,*
 2. *prehodnotiť súčasnú hranicu povinnosti platiť poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd a znížiť ju zo súčasných 10 000 m³ na hranicu nižšiu, resp. uplatniť bod b)*
 3. *pri novelizácii NV SR č. 755/2004 Z. z. - prehodnotiť podmienku prekročenia bilančných hodnôt znečistenia za účelom posúdenia a spoplatnenia všetkých ČOV, prípadne u malých ČOV zvýšiť koncentračné limity u jednotlivých ukazovateľov poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd*
- b) *stanoviť cenu odvádzanej odpadovej vody prostredníctvom taríf podľa stupňa znečistenia odpadových vôd odvádzaných verejnou kanalizáciou*
- c) *prehodnotiť výšku platieb za odbery povrchových vôd a znížiť hranicu povinnosti platiť za odbery zo súčasných 15 000 m³/ročne a 1 250 m³/mesačne na 6 000 m³/ročne a 500 m³/mesačne, pri súčasnom zabezpečení kontroly merania odobratej vody*
- d) *zaviesť platby za odbery na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy (hranicu povinnosti platiť stanoviť na 6 000 m³/ročne resp. 500 m³/mesačne za odbery z povrchových vôd) (v budúcnosti rozčleniť platby za odbery na zavlažovanie z povrchových vôd a na platby za odbery z podzemných vôd),*
- e) *prehodnotiť resp. odstrániť výnimky v spoplatňovaní, ktorými je v zmysle zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách užívateľ vodohospodárskych služieb oslobodený od povinnosti platiť za ne – tzv. podlimitné odbery z povrchovej vody, nespoplatnené podľa § 78 ods. 3, písm. a), ako aj výnimky v spoplatňovaní odberov vymenovaných v § 78 ods. 5 (okrem napúšťania odstavených ramien vodných tokov tvoriacich chránený biotop rastlín a živočíchov a odberov na protipožiarne opatrenia),*
- f) *spoplatniť využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu vodného toku pri akomkoľvek inštalovanom výkone (na rozdiel od súčasného spoplatnenia pri inštalovanom výkone väčšom ako 100 kW),*
- g) *spoplatniť odbery energetickej vody z vodných tokov na vodných stavbách vo vlastníctve užívateľa hydroenergetického potenciálu pri každom inštalovanom výkone (na rozdiel od súčasného spoplatnenia pri inštalovanom výkone väčšom ako 10 MW),*
- h) *úprava alebo vypustenie ustanovenia v zákone č. 364/2004 Z. z. o vodách, § 78, ods. 3, písm. d): Využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách uskutočnených podľa medzinárodnej zmluvy - nakoľko umožňuje rôzny výklad; je potrebné zjednotiť princíp zákona na všetkých užívateľov hydroenergetického potenciálu,*
- i) *zvýšiť poplatky za odbery podzemných vôd,*
- j) *diferencovať ceny pitnej a odpadovej vody pre domácnosti, pre priemysel a pre poľnohospodárstvo,*
- k) *diferencovať ceny pitnej a odpadovej vody napr. zavedením dvojzložkovej tarify (fixnej a variabilnej),*
- l) *žiadať aj naďalej diferenciaciu cien vody aj v regiónoch - podľa miestnych sociálnych a ekonomických podmienok (v súčasnosti sú ceny v regiónoch diferencované),*
- m) *zvážiť aj zavedenie ekologickej dane za odpadovú vodu, resp. separátneho poplatku za silné znečistenie*
- n) *zaviesť ekologickú daň za odpadovú vodu pre užívateľov domovej žumpy nepripojených na verejnú kanalizáciu*
- o) *zaviesť poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do podzemných vôd - hlavne v poľnohospodárstve (napr. podľa plochy obhospodarovanej pôdy),*

- p) prehodnotiť a prípadne sprísniť mechanizmus pokút za nedodržanie ochrany kvality povrchových vôd,*
- r) sprísniť mechanizmus pokút za neoprávnený odber z verejného vodovodu a neoprávnené vypúšťanie odpadových vôd do verejnej kanalizácie.*

Príloha 7.7**Popis súčasnej cenovej politiky – regulačná činnosť prostredníctvom ÚRSO**

Do roku 2002 funkciu regulátora cien vody plnil štát prostredníctvom MF SR. Stanovená maximálna cena pitnej vody (vodné) i cena odvedenej odpadovej vody (stočné) pre domácnosti bola však nižšia ako skutočné oprávnené náklady. Ceny pre domácnosti nepokrývali jednotkové náklady (t.j. na 1 m³), preto ostatná časť nákladov bola premietnutá do cien ostatných odberateľov, čím sa rozdiel medzi cenami pre domácnosti a ostatnými odberateľmi zvyšoval v neprospech ostatných odberateľov.

Od 1. 1. 2003 uskutočňuje funkciu regulátora cien Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO), ktorý vyššie uvedený systém krížových dotácií odstránil v oblasti pitnej vody v roku 2006 a v roku 2007 sa tento proces zavŕšil stanovením jednotných cien na rok 2007 pre všetkých odberateľov pitnej vody, ako aj pre všetkých producentov odpadových vôd v rámci jedného regulovaného subjektu.

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví bol zriadený zákonom č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ako orgán štátnej správy.

Od roku 2003 sú ceny za výrobu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom, ceny za odvedenie a čistenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou, ako aj ceny za poskytovanie vodohospodárskych služieb súvisiacich s odberom vôd z vodných tokov na Slovensku regulované Úradom pre reguláciu sieťových odvetví. Od roku 2005 ÚRSO reguluje aj ceny za poskytovanie vodohospodárskych služieb súvisiacich s odberom energetickej vody z vodných tokov a s využitím hydroenergetického potenciálu vodného toku.

V cenovej regulácii pitnej a odpadovej vody sa aplikuje nákladová metóda, to znamená, že úrad určuje spôsob výpočtu maximálnej ceny, pričom tento spôsob výpočtu zohľadňuje oprávnené náklady a primeraný zisk. Pre rok 2009 bola prvýkrát uplatnená aj metóda „price cap“ t.j. metóda cenového stropu, ktorá taktiež zohľadňuje úhradu oprávnených nákladov, návratnosť investícií a primeraný zisk. Ide jednoznačne o metódu stimulačnú, štandardne využívanú v ostatných členských štátoch EÚ. Motivuje držiteľov oprávnení zefektívňovať činnosti, optimalizovať náklady, ponúkať nadštandardné služby, čím získavajú potenciál pre pripojenie nových zákazníkov.

ÚRSO legislatívnym predpisom (výnosom úradu) určuje *výšku primeraného zisku, rozsah, štruktúru a výšku oprávnených nákladov a vymedzuje neoprávnené náklady*, ktoré nemožno uplatniť v cene. Oprávnené náklady sú náklady, ktoré sú preukázateľne a nevyhnutne vynaložené na vykonávanie regulovanej činnosti. V cenovej regulácii sa za oprávnené náklady považujú napr. náklady na obstaranie vody, technologické náklady, osobné náklady, ktorých medziročný nárast je limitovaný, náklady na plnenie povinností podľa platných legislatívnych predpisov, odpisy hmotného a nehmotného majetku (okrem odpisov z časti majetku, ktorý bol obstaraný z prostriedkov EÚ), nájomné za prenájom majetku, ktorého maximálna výška je úradom stanovená (limitovaná je do výšky odpisov majetku), náklady na opravy a údržbu a iné náklady, ktoré sú preukázateľne a nevyhnutne potrebné na vykonávanie regulovanej činnosti.

Do roku 2007 bolo prioritným cieľom cenovej regulácie odstránenie krížových dotácií medzi domácnosťami a ostatnými odberateľmi a producentmi vody, čoho dôsledkom boli až 40 % medziročné nárasty cien predovšetkým pre domácnosti. Od roku 2007 sú ceny za výrobu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom a ceny za odvedenie a čistenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou na Slovensku jednotné pre všetkých odberateľov pitnej vody a pre všetkých producentov odpadovej vody (t.j. domácnosti, priemysel, poľnohospodárstvo a pod.). Tieto ceny sú rovnaké v rámci jednej vodárenskej spoločnosti. Rozdiely v cenách medzi vodárskymi spoločnosťami sú dôsledkom regionálnych a klimatických podmienok, dostupnosti vodárskych zdrojov (najmä, čo sa týka dostupnosti dostatočného množstva vody vyhovujúcej kvality či už z podzemných vodárskych zdrojov alebo zdrojov povrchovej vody) ako aj vplyvom úrovne vybavenosti obcí infraštruktúrou a hustotou osídlenia (počet odberateľov a producentov na kilometer vodovodného, resp. kanalizačného potrubia).

V súčasnosti (po štyroch rokoch výrazného cenového rastu) je jedným z hlavných cieľov regulačnej politiky stabilizácia vývoja cien a ochrana najzraniteľnejších skupín odberateľov a producentov vody.

Úrad na Slovensku od roku 2008 uplatňuje v rámci cenovej regulácie jeden z významných regulačných nástrojov a to štandardy kvality dodávania pitnej vody verejným vodovodom a odvádzania a čistenia odpadovej vody verejnou kanalizáciou a súvisiacich služieb v súlade s vyhláškou č. 317/2008 Z. z.

Cieľom úradu je prostredníctvom ustanovených štandardov kvality zabezpečiť, aby zákazník dostal za zaplatený tovar a službu požadované množstvo a kvalitu.

Regulačná politika v oblasti poskytovania vodohospodárskych služieb súvisiacich s využívaním hydroenergetického potenciálu vodného toku, s úpravou, dodávkou a odberom povrchových vôd a odberom energetickej vody:

Cenová regulácia poskytovania vodohospodárskych služieb sa vzťahuje podľa zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a v súlade s nariadením vlády č. 755/2004 Z. z., zmeneným a doplneným NV č. 367/2008 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška neregulovaných platieb, výška poplatkov a podrobnosti súvisiace so spoplatňovaním užívania vôd, *na poskytovanie služieb súvisiacich s využitím hydroenergetického potenciálu vodného toku, odberom povrchových vôd z vodného toku a odberom energetickej vody z vodného toku.*

Tieto činnosti zabezpečuje jeden štátny podnik – Slovenský vodohospodársky podnik, š. p. so sídlom v Žiline. Okrem uvedených regulovaných činností tento podnik zabezpečuje aj ďalšie vodohospodárske služby, ktoré nepodliehajú cenovej regulácii. (uvádzajú sa v ďalšom texte).

Pri stanovovaní pevných cien za vyššie uvedené regulované vodohospodárske služby sa používa *nákladová regulačná metóda*, pričom ale platí podľa nariadenia vlády č. 755/2004 Z. z. v znení nariadenia vlády č. 367/2008 Z. z., že regulované platby predstavujú ekonomicky oprávnené náklady, ktoré vychádzajú z podielu jednotlivých skupín majetku správcu vodného toku na spoplatnených službách. Úrad v rámci cenovej regulácie aplikuje „Metodiku kľúčenia nákladov“ vypracovanú Výskumným ústavom vodného hospodárstva v Bratislave a schválenú Ministerstvom životného prostredia SR. Úrad ustanovuje rozsah a štruktúru oprávnených nákladov vrátane limitovania medziročného rastu niektorých vybraných nákladov a výšku maximálneho povoleného zisku v jednotlivých regulovaných činnostiach.

Pre jednotlivé skupiny užívateľov hydroenergetického potenciálu sa uplatňujú tarify, pričom skupiny užívateľov hydroenergetického potenciálu a koeficient rozloženia nákladov sa stanovujú podľa inštalovaného výkonu vodných elektrární. Cieľom uplatňovania taríf je podpora menších výrobcov elektrickej energie, resp. užívateľov hydroenergetického potenciálu. Ceny za odber povrchovej vody z vodných tokov sa v súčasnosti stanovujú ako jednotné pre všetkých odberateľov bez rozdielu, či ide o odber na pitné účely, alebo na priemyselné, prípadne iné účely. Na vývoj cien nepriaznivo vplyva výrazný pokles odberov vo všetkých oblastiach spotreby.

Pokiaľ ide o *neregulované platby*, neregulovanou platbou je platba poskytnutá na tieto služby:

- a) udržiavanie splavnosti vodných ciest a vytyčovanie plavebnej dráhy na plavbu na vodných cestách na účely používania vôd na plavbu,
- b) iné služby vo verejnom záujme (protipovodňová ochrana).

Výška neregulovaných platieb podľa bodu a) predstavuje ekonomicky oprávnené náklady správcu vodných tokov, schválené Ministerstvom životného prostredia SR.

Výška neregulovaných platieb podľa bodu b) predstavuje náklady podľa osobitného predpisu (§ 40 zákona č. 666/2004 Z. z.).

Správca vodných tokov uplatňuje nárok na úhradu ekonomicky oprávnených nákladov za služby podľa bodov a), b) (neregulované platby) prostredníctvom ministerstva z prostriedkov štátneho rozpočtu do 31. marca bežného roku. Úhradu nákladov za tieto služby poskytuje správcovi vodných ciest ministerstvo.

Nižšie sa uvádza kvôli celkovému obrazu pohľad do nedávnej histórie spôsobu regulácie v r. 2004, 2005, 2006, 2007 a 2008 stanovenej výnosmi úradu na príslušný rok:

V roku 2004, 2005 a 2006 príslušné výnosy určovali spôsob výpočtu pevnej ceny za dodávku a distribúciu pitnej vody a za odvedenie a čistenie odpadovej vody. Ceny za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody a za odvádzanie a čistenie odpadovej vody na rok 2006 stanovil ÚRSO Výnosom č. 3/2005. Maximálna výška primeraného zisku vychádzala z plánovanej výšky ročných odpisov hmotného majetku a koeficientu obmedzenia zisku, ktorý bol na rok 2006 stanovený vo výške 0,6. Tento spôsob určenia miery primeraného zisku bol zvolený so zámerom vytvoriť motivačný prvok pre regulované subjekty s cieľom investovania, resp. reinvestovania finančných prostriedkov do rozvoja vodohospodárskej infraštruktúry. Napriek tomu, že regulácia cien v oblasti prevádzkovania verejných vodovodov a verejných kanalizácií zostala v hlavných princípoch zachovaná, zmeny ustanovené vo Výnose č. 3/2006 oproti Výnosu č. 3/2005 vytvorili základ pre splnenie *jedného z hlavných cieľov regulačnej politiky ÚRSO na rok 2007, ktorým bola stabilizácia cien za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom a odvedenie a čistenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou*. Zmeny výnosu, ktoré mali výrazný vplyv na stanovenie cien na rok 2007 sa týkali predovšetkým limitovania niektorých položiek kalkulácie oprávnených nákladov (režijné náklady, osobné náklady na jedného zamestnanca, platby a poplatky za odber vody s cieľom eliminovania neefektívne vynakladaných finančných prostriedkov za nefakturované množstvo vody, resp. straty vody vo verejných vodovodoch a zníženia maximálnej výšky povoleného zisku prostredníctvom zníženia koeficientu obmedzenia zisku z hodnoty 0,6 (uplatneného v cenách v roku 2006) na hodnotu 0,2 pre pitnú vodu a 0,3 pre odpadovú vodu (uplatneného v cenách v roku 2007). Rozdielnu hodnotu koeficientu obmedzenia zisku ÚRSO uplatnil s cieľom vytvoriť priaznivejšie podmienky pre investície, ktoré by mali byť smerované do oblasti verejných kanalizácií v súvislosti s plnením záväzkov Slovenskej republiky voči Európskej únii. ÚRSO pristúpilo k zníženiu maximálnej miery povoleného zisku, nakoľko v roku 2005 zisky vo väčšine vodárenských spoločností neboli, alebo len v obmedzenej miere, použité na financovanie rozvojových investícií.

Usmernenie k Výnosu č. 3/2006 upresňuje spôsob uplatnenia odpisov dlhodobého hmotného (DHM) a nehmotného majetku (DNM) ako súčasti ekonomicky oprávnených nákladov. V oprávnených nákladoch sa uplatňujú rovnomerné (lineárne) odpisy hmotného majetku, najviac však vo výške, ktorú ustanovuje § 27 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, t.j. najviac do výšky vstupnej ceny, alebo zvýšenej vstupnej ceny. Avšak odpisy hmotného majetku, ktorý bol obstaraný spolufinancovaním z prostriedkov EÚ, zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu obce, sa za oprávnené náklady nepovažujú (ide výlučne o majetok získaný spolufinancovaním z vyššie uvedených prostriedkov; v oprávnených nákladoch si môže regulovaný subjekt uplatniť len tú časť odpisov majetku, ktorú financoval z vlastných zdrojov). Pri nehmotnom majetku sa v oprávnených nákladoch uplatňuje ročný odpis vo výške 25,0 % z obstarávacej ceny majetku, ktorý je zahrnutý v účtovníctve regulovaného subjektu.

ÚRSO vo svojej regulačnej politike požaduje vylúčenie odpisov majetku v tzv. 1. odpisovej skupine v prípade vodárenstva z odpisov, z ktorých sa počíta primeraná miera zisku (pri iných regulovaných sieťových odvetviach - plyn a elektrina - je táto kategória akceptovaná).

Na rok 2007 sa výnosom (č. 3/2006) určuje spôsob výpočtu *pevnej a maximálnej* ceny. Týmto výnosom č. 3/2006 ÚRSO zaviedol okrem *pevných* cien za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody a za odvedenie a čistenie odpadovej vody pre regulované subjekty, ktorých plánovaná výroba a dodávka pitnej vody, resp. plánované množstvo odvedenej odpadovej vody na regulačný rok sú väčšie ako 100 tis. m³ pre všetkých odberateľov, resp. producentov aj *maximálne* ceny pre regulované subjekty, ktorých plánovaná výroba a dodávka pitnej vody, resp. plánované množstvo odvedenej odpadovej vody na regulačný rok sú menšie ako 100 tis. m³. Dôvodom zavedenia maximálnej ceny bolo zrealizovanie schvaľovaných, prípadne určovaných cien prostredníctvom ÚRSO pre malé regulované subjekty (obce) na úroveň skutočne plánovaných nákladov nevyhnutných na prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií. Obce, ktoré zo svojich rozpočtov poskytujú dotácie na prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií zväčša fakturujú vodné, resp. stočné za cenu nižšiu, ako úradom schválenú, prípadne určenú.

Vo výnose platnom pre rok 2007 boli oproti výnosom platným v prechádzajúcom období medzi neoprávnené náklady presunuté odpisy hmotného majetku, ktorý bol obstaraný spolufinancovaním

z nenávratného finančného príspevku z prostriedkov EÚ, štátneho rozpočtu, rozpočtu VÚC a obce. ÚRSO v minulých rokoch zabezpečoval cenovú reguláciu tak, aby boli pokryté oprávnené náklady a zabezpečený primeraný zisk pre prevádzkovateľov vodohospodárskych zariadení a súčasne bola zabezpečená ochrana práv a povinností odberateľov pitnej vody a producentov odpadových vôd.

Vo výnose platnom pre rok 2008 (č. 3/2007) bola stanovená výška primeraného zisku maximálne 1,50 Sk za 1m³ plánovaného množstva dodanej pitnej vody na rok t; výška primeraného zisku pre odpadovú vodu je maximálne 2,00 Sk za 1 m³ plánovaného množstva odvedenej a čistenej odpadovej vody na rok t.

Ako sa uvádza vyššie, v r. 2006 boli ceny za výrobu a dodávku pitnej vody pre všetky regulované subjekty určené Úradom pre reguláciu sieťových odvetví ako jednotné. Stanovením jednotných cien na rok 2007 pre všetkých odberateľov pitnej vody, ako aj pre všetkých producentov odpadových vôd v rámci jedného regulovaného subjektu bol dokončený niekoľkoročný proces odstraňovania krížových dotácií na Slovensku.

Cena za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody a za odvádzanie a čistenie odpadovej vody je pre jednotlivé vodárenské spoločnosti, ako aj pre ostatné regulované subjekty rozdielna a to v závislosti od plánovaných oprávnených nákladov, výšky ročných odpisov, uplatnenia korekčných faktorov a množstva dodanej, resp. odvedenej vody.

Kalkulácia oprávnených nákladov na dodávku pitnej vody (Výnos ÚRSO č. 3/2008)

1. Spotreba materiálu
2. Platby a poplatky za odber vody
- z toho: - platby za odber povrchovej vody
- poplatky za odber podzemnej vody
- platba za nákup pitnej vody
3. Spotreba energii
4. Dodávateľské opravy
5. Ostatne služby
6. Osobne náklady
- z toho: - mzdové náklady
- zákonne sociálne poistenie
- zákonne sociálne náklady
7. Dane a poplatky
8. Ostatne prevádzkové náklady
9. Odpisy DHM a DNM
10. Náklady podľa § 2 ods. 1 písm. g)
11. Finančné náklady
- z toho: - úroky
12. Náklady celkom (riadok 1 až riadok 12)
- z toho: - vlastné opravy
- režijné náklady

V tabuľke sa uvedú plánované údaje na kalendárny rok t.

Tabuľka obsahuje stĺpce „Lokalita 1, Lokalita 2 atď.“ - v nich sa uvedú názvy lokalít a údaje, ktoré sa týkajú výroby, dodávky alebo distribúcie pitnej vody v jednotlivých vymedzených lokalitách.

V riadku „režijné náklady“ – sa uvedú náklady správnej réžie zahrnuté v jednotlivých položkách kalkulácie.

Skratky:

Kalkulácia oprávnených nákladov na odvedenie a čistenie odpadovej vody (Výnos ÚRSO č. 3/2008)

1. Spotreba materiálu
2. Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd
3. Spotreba energií
4. Dodávateľské opravy
5. Ostatne služby

6. Osobne náklady
z toho: - mzdové náklady
- zákonne sociálne poistenie
- zákonné sociálne náklady
7. Dane a poplatky
8. Ostatne prevádzkové náklady
9. Odpisy DHM a DNM
10. Náklady podľa § 2 ods. 1 písm. g)
11. Finančne náklady
z toho: - úroky
12. Náklady celkom (riadok 1 až riadok 12)
z toho: - vlastne opravy
- režijné náklady

V tabuľke sa uvedú plánované údaje na kalendárny rok t.

Tabuľka obsahuje stĺpce „Lokalita 1, Lokalita 2 atď.“ – v nich sa uvedú názvy lokalít a údaje, ktoré sa týkajú odvedenia, čistenia odpadovej vody v jednotlivých vymedzených lokalitách.

V riadku „režijné náklady“ sa uvedú náklady správnej réžie zahrnuté v jednotlivých položkách kalkulácie.

Skratky:

DHM – dlhodobý hmotný majetok, DNM- dlhodobý nehmotný majetok

Príloha 7.8**Posúdenie nákladovo najefektívnejšej kombinácie opatrení**

Pre hydromorfologické opatrenia boli posudzované nákladovo najefektívnejšie kombinácie opatrení pre vodné útvary v rámci jednotlivých čiastkových povodí vymedzených na území SR.

Pri posudzovaní nákladovej efektívnosti vybranej kombinácie opatrení pre vodný útvar sa postupovalo spôsobom, ktorý zohľadnil hodnotenie ekologickej účinnosti (ekologickej efektívnosti) danej kombinácie opatrení. Použitý postup bol nasledovný:

Efektívnosť nákladov je vyjadrená ako pomer ekologickej efektívnosti a tzv. indikátora nákladov podľa vzorca:

$EN = \text{ekologická efektívnosť} / \text{indikátor nákladov}$
--

Ekologickú efektívnosť – účinnosť opatrenia sa vyjadruje koeficientmi v rozmedzí 1,2,3, pričom:

- 1 = veľmi efektívne opatrenie
- 2 = efektívne opatrenie
- 3 = menej efektívne opatrenie.

(V prípadoch, kedy na vodnom útvare nie je potrebné realizovať žiadne opatrenia sa použije koeficient 4, ktorý vyjadruje hodnotenie „bez ekologickej efektívnosti“).

Indikátor nákladov je vyjadrený v stupňoch 1,2,3. Boli vytvorené tri triedy nákladov, do ktorých sú začlenené jednotkové ceny opatrení, ktoré sa porovnávali s účinkom opatrení.

Príklad: Ak je ekologická účinnosť (efektívnosť) opatrenia ohodnotená na 1,67 a indikátor nákladov napr. 2,00, potom efektívnosť nákladov (EN) je 0,84:

$$EN = 1,67 / 2,00 = 0,84$$

V zmysle požiadaviek Prílohy III RSV majú byť posudzované nákladovo najefektívnejšie kombinácie opatrení, aby sa tieto stali súčasťou programov opatrení. To znamená, že ide o posudzovanie efektívnosti nákladov pre vybranú kombináciu ekologicky účinných opatrení (rozhodnutie urobila expertná skupina) za celý vodný útvar.

Indikátor nákladov za celý vodný útvar sme získali spriemerovaním nákladových tried za sumár opatrení vchádzajúcich do kombinácie opatrení za celý vodný útvar.

Podobne ekologickú efektívnosť opatrenia – účinnosť opatrenia je potrebné mať vyjadrenú za celý vodný útvar (t.j. jedným koeficientom).

Vyhodnotenie ekologickej efektívnosti získavala pracovná skupina pre ekonomickú analýzu od skupiny expertov na čele s biológmi, pretože biológia má rozhodujúce slovo pri hodnotení ekologickej efektívnosti – účinnosti navrhnutých hydromorfologických opatrení.